

พระนาย ไชกุญแจประตูบานเล็กที่ฝังอยู่ในประตูไม้เก่าแก่
บานใหญ่ พลิกเปิดก่อนจะก้มตัวลอดเข้าไปภายในบริเวณบ้าน ทางเดินปูแผ่นหิน
เก่าๆทอดตัวไปจนถึงบ้านไม้สองชั้น หลังคาทรงปั้นหยา ในเนื้อที่ไม่ถึงหนึ่งร้อย
ตารางวา

สีน้ำตาลมืดเพราะความเก่าคร่ำครวญของตัวบ้านดูเข้มตัดกับแสงแดดกระจ่าง
ยามบ่าย แต่ความเขียวชอุ่มของพรรณไม้รายล้อมบ้านช่วยบรรเทาความเคร่งขรึม
ลงได้มาก โดยเฉพาะสีแดงโสดของดอกโกสุมพิสิฐแดง แต่งแต้มเป็นช่อกลม
เหนือใบ ระย้าหน้ามุขชั้นบน

เสียงหมาเห่าแหลมๆประสานกันหลายตัว แล้วตัวขาวๆขนยาวสลวย
ทางเป็นพวงพุทไธสงวิ่งกระโจนลงบันไดหินขัดเก่าแก่หน้าบ้าน ตรงเข้ามาหาชายหนุ่ม
ตะเกียกตะกายกระดิกหางปุกปุยต้อนรับอย่างดีอกดีใจ เสียงเห่ากลายเป็นเสียง
จิ้งจาดักทาย

“มาแล้วหรือ ย่าอยู่ในห้องกินข้าว” เสียงแหลมเล็กของหญิงชราแว่วมา
จากในบ้าน

ชายหนุ่มก้าวขึ้นบันไดเตี้ยๆสองสามขั้น รีบบันไดปลูกพุดจีบต้นย่อมๆ
ดอกสีขาวกลีบเรียงเป็นวงกลมออกสะพรั่งสลักกับดอกตูมรูปป้อมปลายแหลม
เหนือบันไดเป็นชานแคบ ล้อมด้วยลูกกรงไม้เตี้ยแค่นี้ คั่นอยู่ระหว่างห้อง
รับแขกทางประตูขวาและห้องกินข้าวทางประตูซ้าย ช่องลมเหนือประตูเป็นลายฉลุ
ไม้แบบเก่าทั้งสองบาน

ภายในบ้านค่อนข้างมืดแม้ว่าเปิดหน้าต่างเอาไว้ เพราะสีเข้มคร่ำคร่าของเนื้อไม้ทำให้เห็นเช่นนั้น เจ้าสามตัวขนปุยวิ่งผ่านผู้มาเยือนไปหาเจ้าของซึ่งหันจากตู้โชว์บอร์ดมาหาหลานชาย

ผมสี่ขวบผ่องดังปุยฝ้ายล่อเป็นกรอบอยู่เหนือดวงหน้าเหี่ยวย่น แต่ว่าดูผ่องใส นัยน์ตาหลังแว่นถูกเงาสะท้อนของกระจกแลเห็นแจ่มใสเป็นประกายคมกริบ

หลานชายยกมือไหว้ตามความเคยชิน ผู้เป็นย่าเองก็ชินกับการไปๆมาๆของหลานคนนี้ จึงไม่ได้แสดงความปลื้มปีติลูบหน้าลูบหลังแต่อย่างใด เพียงบอกอย่างธรรมดาว่า

“รองท้องก่อนแล้วค่อยไปกัน ย่าทำของว่างเสร็จแล้ว”

เธอเปิดฝาชีสานลายดอกพิกลบนโต๊ะให้เห็นจานใบกลม วางขนมปังหน้ากุ้งพร้อมด้วยถ้วยอาจาด รู้ว่าหลานชายคนนี้ชอบ จึงเตรียมไว้ให้

“คุณย่าทำอะไรอยู่ครับ” พระนายถามเมื่อเห็นว่าเธอยังไม่ได้ลงนั่ง แต่สาละวนจัดอะไรบางอย่างบนหลังตู้โชว์บอร์ดริมฝาห้อง

“ไปเจอรูปเก่าๆในอัลบั้ม เลยเอามาใส่กรอบ สลับกับรูปเดิมบ้าง จะได้ไม่เบื่อ”

หลังตู้เต็มไปด้วยของที่ระลึก ดูเต็มแน่น แต่ว่าจัดอย่างเรียบร้อยมีระเบียบตามนิสัยคุณย่า ส่วนใหญ่เป็นภาพถ่ายเก่าแก่ใส่กรอบเงินบ้าง กะไหล่ทองบ้าง เป็นภาพของคนและสถานที่ซึ่งล้วนเก่าแก่กว่าอายุของชายหนุ่ม

รูปภาพเหล่านี้เป็น ‘พงศาวดารประจำบ้าน’ ตามที่เขาเรียก

พระนายเกิดมาในบ้านที่เต็มไปด้วยสื่อโยงถึงอดีตอันยาวนานนับร้อยปี สมัยเขายังเด็ก คนในบ้านยังอยู่กันหลายรุ่นหลายวัย ตั้งแต่ผู้เฒ่าผู้แก่อายุเหี่ยวบร้อยลงมาถึงทารก กลิ่นอายของเหตุการณ์สมัยร้อยปีก่อนจึงคลปะปนกับเหตุการณ์ปัจจุบันแทบจะแยกกันไม่ออก

ล่วงมาถึง พ.ศ. ๒๕๓๘ คนเก่าคนแก่เหล่านั้นก็ล่วงลับไปจนหมดสิ้น รวมทั้งคุณปู่ผู้เป็นเจ้าของบ้าน เหลือแต่คุณย่ากับคนใช้ดั้งเดิมซึ่งกลายมาเป็นญาติมากกว่าลูกจ้าง ลูกๆของคุณย่าโยกย้ายไปอยู่บ้านจัดสรรชานเมือง ทุกคน

ขอให้เธอไปอยู่ด้วย แต่คุณยาปฏิเสธอย่างมั่นคง

“อยู่ที่ไหนก็ไม่สบายเหมือนบ้านเก่า” เธอว่าอย่างนี้

หลานยาและหลานยายจึงผลัดเปลี่ยนกันมาเยี่ยมเยียน ค้างคืนกันเป็นเพื่อนคนละคืนสองคืนตามแต่โอกาส คุณยามีห้องว่างอยู่หลายห้อง พอจะต้อนรับหลานได้พร้อมๆ กันหลายคน แต่หลานๆ ก็เป็นคนหนุ่มสาวในวัยทำงาน สร้างอนาคต ไม่มีเวลาวางพอมารุมนุมนกันได้

ในจำนวนหลานทั้งหมด พระนายมีเวลามาคุณยาบ่อยกว่าเพื่อน เพราะเขาทำงานอิสระ ไม่ถูกกำหนดเวลาเข้าออกที่ทำงานอย่างพี่ๆ น้องๆ ในที่สุดทุกคนก็เลยพร้อมใจกันมอบหน้าที่ใกล้ชิดคุณยามาให้หลานคนนี้ เวลาเธอต้องการให้ทำอะไรก็มีเสียงตอบว่า

“เดี๋ยวจะบอกพระนายให้หะครับ เขาว่างกว่าคนอื่น”

วันนี้ คุณยาจะไปงานพระราชทานเพลิงศพเพื่อนเก่าที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา กำหนดพระราชทานเพลิงตอนห้าโมงเย็น เมื่อออกจากวัด พระนายตั้งใจว่าจะขับรถพาคุณยาไปเที่ยวรอบเมือง แวะรับประทานอาหารเย็นแล้วถึงพากลับบ้าน

คุณยาชอบไปเปลี่ยนบรรยากาศที่ต่างจังหวัดเดือนละครั้ง มากกว่านี้ก็เหนื่อย เพราะปีนี้อายุล่วงเข้าแปดสิบเอ็ดปีแล้ว สายตา หู และความจำยังดีเยี่ยม หากคนเทียบได้ยากก็จริง แต่สุขภาพก็แปราะบางลงไปตามกาลเวลา

คุณยาได้ยื่นหลานชายถามถึงสิ่งที่กำลังทำอยู่ที่นี่ก็อยากจะเล่าต่อ จึงอธิบายต่อไปว่า

“คิดถึงแม่ผิว จะไปงานศพวันนี้เลยไปค้นรูปเก่าๆ ดู เผื่อจะเจอรูปเขาสมัยยังสาว เลยไปเจอรูปเก่าๆ สมัยคุณทวด ขึ้นทั้งไว้วินอัลบั้ม ปลวกกินหมด”

“เจอรูปใครบ้างล่ะครับ” พระนายถาม อยากจะเอาใจคุณยามากกว่าอยากรู้จริงจัง

“เจอรูปคุณทวด...คุณพ่อของย่า ถ่ายไว้นานแล้ว ท่านอายุยืนนะ เหยียบร้อยปี กว่าจะสิ้นบุญ”

“อ้อ คุณทวดไวย”

“จะ นี่ไง”

พระนายมองภาพชายชราสวมเสื้อราชปะแตนนั่งโจงกระเบน ดวงหน้า
แม้แก่ชราก็ยังอัมเิบ มองดูไม่ต่างจากคนรุ่นใหม่เท่าใดนัก โดยเฉพาะเมื่อ
หิวผมเสยจากหน้าผากขึ้นไปแบบฝรั่ง ไม่ใช่ทรงมหาดไทยแบบคนไทยโบราณ

“ผมไม่เคยเห็นรูปนี้เลยครับ ท่านถ่ายเมื่ออายุเท่าไรครับ”

“ก็หกลีบแล้วละจ๊ะ ออกจากราชการแล้ว”

เมื่อเอ่ยถึงเรื่องเก่าๆ คุณย่าดูสดชื่นขึ้นมาก เท่าที่พระนายรู้ คุณย่าเป็น
ลูกสาวคนเล็ก เกิดเมื่อคุณทวดอายุหกสิบเห็นจะได้ จึงกลายเป็นลูกรักใกล้ชิด
กับพ่อมากกว่าพี่ๆ ซึ่งล้วนเป็นผู้ใหญ่มีครอบครัวกันไปเกือบทุกคน

“คุณทวดท่านเก่งนะจ๊ะ รอบรู้สารพัด แต่ว่าอภัพ ไม่ค่อยเจริญในราชการ
ไม่เหมือนบรรพบุรุษของท่าน ต้นตระกูลของเราเป็นจมนไวยวงศาเหมือนกัน
แต่ได้เลื่อนขั้นเป็นพระยาสมัรัชกาลที่หนึ่ง ชื่อพระยาเสนาธิเบศร์ ท่านอยู่มา
จนรัชกาลที่สามจนคุณทวดเกิดทันเห็นกัน”

“ผมจำได้ครับ เป็นคุณทวดของคุณทวด”

“ใช่จ๊ะ พวกเราอายุยืนกันเกือบทุกคน อย่างต่ำก็แปดสิบ คุณปู่ของท่าน
ท่านก็อยู่จนอายุแปดสิบสามถึงสี่สิบ จำได้ไหม”

ทางเสียงคุณย่าสลดลงนิดหน่อยเมื่อเอ่ยถึงสามิผู้ล่วงลับไปเมื่อห้าหกปีก่อน
เธอร่ำพังก่อนว่า

“ปู่กับย่าเป็นญาติกัน ทวดคนเดียวกัน เพราะพวกเราชอบแต่งงานกัน
ในหมู่ญาติ ก็สมัยโน้นจะเจอหน้าใครละนอกจากญาติพี่น้อง แต่ก็ดีนะ ไม่ยก
อายุสั้น บางคนบอกว่าญาติพี่น้องแต่งงานกัน ลูกหลานจะอายุสั้น แต่ก็เห็น
หนังเห็นยวกันทั้งนั้น”

หลานชายตักขนมปังหน้ากุ้งคำสุดท้ายเข้าปาก คุณย่ารับรูปไปวางไว้บนหลัง
ตู้ไซต์บอร์ดตามเดิม บอกว่า

“ไปกันเลยไหม เตี้ยวแม่สายมาเก็บจานไปล้างเอง ไม่อยากซักซ้า กลัว
ไปไม่ทัน ต้องไปถึงอยุธยา”

พระนายลุกขึ้น หยิบร่มและกระเป๋าถือสีดำของคุณยามาถือไว้ แล้วช่วย

จูงเธอออกไปจากห้อง มีเจ้าชนปยุสามตัววิ่งตามไปเป็นพรวน

แม่สายคนครัวของคุณยาไพล่หน้ามาร้องเรียก

“แบ่ง...สำลี...ฝ่ายเอ๊ย อย่าลู่ อย่าตามคุณยาไป มหาแม่มะ...”

เจ้าสามตัววิ่งกลับไปอย่างว่าง่าย คุณยาหัวเราะด้วยความเอ็นดู

“มันรู้สารพัด เสียอย่างเดียวพูดไม่ได้”

คุณยาชอบเลี้ยงบริวาร เมื่อก่อนนี้ท่านอุปการะเด็กกำพร้าเอาไว้หลายคน จนโตเป็นผู้ใหญ่แยกบ้านไปหมดแล้ว ไม่เหลือใครอีก

ระยะหลัง ๆ ฐานะของคุณยาไม่เอื้ออำนวยให้อุปถัมภ์ได้เหมือนเมื่อก่อน ท่านจึงมีเพียงแม่ครัวในบ้านและเจ้าสามตัวนำเอ็นดูเอาไว้เป็นเพื่อนแก้เหงา

ผู้คนที่นั่งอยู่ในศาลาใกล้กับเมรุมีจำนวนมากพอใช้ ส่วนใหญ่เป็นเพื่อนฝูง คนรู้จักของบุตรธิดาคุณนายผิว เพราะจะหาญาติพี่น้องวัยเดียวกับผู้ตายก็เหลือตัวอยู่น้อยเต็มที

เมื่อพระนายประคองคุณยาเดินไปถึงศาลา เจ้าภาพซึ่งยืนต้อนรับแขกอยู่ ก็ตรงเข้ามาไหว้อย่างนอบน้อม

“คุณป้าครับ เป็นพระคุณเหลือเกินที่กรุณามา” บุตรชายคนโตของคุณนายผิวว่า เขามีอายุเกือบจะหกสิบแล้ว มีกิจการปั้มน้ำมันอยู่ในเมือง

“ต้องมาให้ได้ซีจ๊ะ” คุณยาตอบขณะรับไหว แล้วแนะนำหลานชาย “นี่พระนายหลานของป้า คนนี้พ่อโสภาสเคยเห็นมาสักสิบปีแล้วละมัง คงจำไม่ได้”

“บอกชื่อก็ได้ครับ” โสภาสตอบ รับไหวชายหนุ่มอย่างเป็นกันเอง “จำได้ เพราะชื่อแปลกไม่ซ้ำใคร”

คุณยายยิ้มอย่างภูมิใจทุกครั้งที่ได้เจอออกปากถึงชื่อหลานคนนี้

“ชื่อเขาก็ตั้งตามคุณทวดนั่นละจ๊ะ ท่านชื่อจมนั้ไวยวงศา ใครๆเรียกว่าคุณพระนายไวย เลยมາตั้งเป็นที่ระลึก”

“ชื่อฟังโบราณนะคะ” ลูกสะใภ้ของคุณนายผิวคล้อยตาม แล้วมองชายหนุ่มอย่างเอ็นดู “แต่หน้าตาคุณพระนายเป็นคนรุ่นใหม่ สูงใหญ่เหมือนฝรั่ง” ใครๆ มักออกปากว่าชื่อและหน้าตาของพระนายนั้นไปกันคนละทาง

เรือนร่างอันสูงใหญ่ ไหล่กว้างผึ่งผายเป็นมุมรากับหุ่นเลี้ยวรับกับความคมลึกของดวงหน้า ดูตัดกันอย่างตรงกันข้ามกับชื่อ “พระนาย” คนร่อยทั้งร่อย ไม่รู้ว่าแปลว่าอะไร รู้แต่ว่าฟังเก่าแก่ชวนให้นึกไปถึงวัดวาอาราม หรือคุณพระคุณหลวงไปโน่น

เวลาพระนายขึ้นชั้นเรียนใหม่ในแต่ละปี ครูประจำชั้นคนใหม่เป็นต้องถามว่า ชื่อเขาแปลว่าอะไร

เด็กชายพระนายก็จะตอบอย่างฉะฉานว่า

“ข้าราชาการสมัยก่อน ถ้าเป็นจมีน คนเรียกว่าพระนายครับ เหมือนเรียกพระยาว่าเจ้าคุณ ชื่อผมคุณปู่คุณย่าเป็นคนตั้ง เพราะว่าคุณทวดผมชื่อจมีนไวยวงศาครับ”

ครูบางคนที่ไม่ใช่ครูภาษาไทย ไม่รู้ว่าจมีนนั่นเป็นยศศักดิ์ตำแหน่งชั้นไหน พระนายก็จะอธิบายต่อ

“คุณปู่บอกว่าจมีนสูงกว่าพระ แต่ต่ำกว่าพระยาครับ ส่วนใหญ่เป็นหัวหน้ามหาดเล็กครับ มีอยู่น้อยครับ”

ถูกถามมาเรื่อยจนบางทีพระนายก็อยากจะเปลี่ยนชื่อเสียรู้แล้วรู้รอด แต่ก็รู้ว่าเปลี่ยนไม่ได้เด็ดขาด คุณย่าจะเสียใจมาก

ในที่สุด ชื่อนี้ก็เลยเป็นเอกลักษณ์ของเขาไป

เมื่อลงจากเมรุแล้ว คุณยาร่ำลาเจ้าภาพอีกครั้งหนึ่ง โอภาสถามว่า

“แล้วคุณป้าจะกลับกรุงเทพฯ เลยหรือครับ”

“จะ หลานชายเขาจะพานั่งรถเล่นดูเมืองสักรอบแล้วก็กลับ ป้าอยากจะอยู่เฉยจริงเหมือนกัน แต่ก็หึกโหมงเย็นไม่ใช่หรือ”

“हांโหมงครับ”

“เอ ถ้าอย่างนั้นก็อยู่... ได้ไหมพระนาย” คุณย่าหันมามองหลานชาย

“ได้ซีครับ ผมไม่ได้รับกลับ” ชายหนุ่มตอบ นึกเห็นใจว่าคุณย่าก็คงอยากจะอยู่ดูเพื่อนจนถึงที่สุด

เป็นอันว่าคุณย่าอยู่จนถึงเวลาเผาศพจริง เธอพิมพ์เมื่อเจ้าหน้าทีวัดนำกระดูกและเถาธำเนใส่โกศจำลองเล็กๆ มาส่งให้โอภาส

“ไปดีแล้วนะแม่ผิว อีกไม่นานหรอกฉันจะตามไปบ้าง คงได้เจอกันอีก”

ขณะเดินช้าๆ มาที่ลานจอดรถด้วยกัน โอภาสบอกว่า

“ถ้าหากว่าคุณป้าไม่รีบกลับ ผมกับน้องๆ ยากจะสนทนากับคุณป้า
นานๆ จะได้มีโอกาสพบกันสักที ขอเชิญรับประทานอาหารเย็นก่อนกลับเถิด
ครับ”

แล้วเขาพูดกับพระนายว่า

“เรื่องจะไปนั่งรถเที่ยวรอบเมือง ผมจะให้ลูกชายผมขับพาไปเอง คุณ
พระนายได้นั่งสบายๆ ไม่ต้องเหนื่อย ลูกผมรู้จักวัดวาอารามทุกแห่งละครับ”

ในเมื่อเจ้าภาพแสดงความกระตือรือร้นด้วยใจจริง คุณย่าและหลานชาย
ก็ตอบรับด้วยความเต็มใจ

“คุณป้าอยากไปที่ไหนก่อนล่ะครับ”

“ป้าชอบใกล้ๆ แม่น้ำ ถ้าไม่ลำบาก ป้าอยากไปดูแถววัดไชยวัฒนาราม...
ได้ไหมจ๊ะ”

“ด้วยความยินดีเลยครับ”

โอภาสเรียกลูกชายวัยหนุ่มเข้ามาหา แนะนำว่า

“ลูกชายผมชื่อการณย์ครับ เรียนอยู่ที่กรุงเทพฯ แต่เรื่องไปไหนมาไหน
ในอยุธยาเขาค่อง”

ทั้งสามมาถึงที่หมายเมื่อใกล้ค่ำ ฟาสีครามสะอาดปราศจากเกล็ดเมฆ
มองดูราวกับแผ่นผ้าแพรสีฟ้าอ่อนซึ่งตั้ง ระบายสีทองปลั่งเฉพาะทิศตะวันตก
พระปรางค์วัดไชยวัฒนาราม ทั้งพระปรางค์ใหญ่และพระปรางค์ทิศรายรอบดู
โดดเด่นในเนื้อที่กว้างโล่ง ร่องรอยระเบียบคดซึ่งมีซุ้มประตูยอดปราสาททั้งแปดทิศ
มีอยู่ให้เห็นถนัดจากการบูรณะของกรมศิลปากร

เมื่อบริเวณโดยรอบถูกถางจนโปร่งสะอาดปราศจากพรรณไม้รกเรื้อ
ก็ยิ่งเห็นความงามสง่าที่ทาบทาด้วยแสงทองเรืองของยามสนธยาเด่นชัด

การณย์ขับรถไปจอดเกือบชิดแนวกำแพงเตี้ยๆ แล้วลงจากรถมาช่วย
จูงคุณย่าให้ค่อยๆ เดินเลียบไปตามทางริมแม่น้ำเจ้าพระยา ลมเย็นยามค่ำโชย
จากผิวน้ำ คุณย่าสูดลมหายใจอย่างสบายบอกว่า

“เออ อยู่ใกล้แม่น้ำแล้วก็สบายดีจริง”

การณียอธิบายราวกับเป็นมัคคุเทศก์อาชีพว่า

“วัดนี้สร้างสมัยพระเจ้าปราสาททองครับ พระปรารักษ์เป็นศิลปะแบบขอม แต่นำมาผสมกับศิลปะแบบไทย อย่างซุ้มประตูยอดปราสาททรงมุนั้นเป็นแบบอยุธยาครับ ข้างในซุ้มประตูมีพระพุทธรูปนั่ง ไม่ทราบคุณย่าจะเดินไปดูไหม”

“ไม่ไหวมั้ง ต้องขึ้นบันไดไปอีก”

คุณย่าท้อใจเมื่อเห็นลานชั้นสองซึ่งยกสูงขึ้นไปจากพื้นดินชั้นล่างระดับเดียวกับที่เธอยืนอยู่

“อย่าให้หัวพระอยู่ตรงนี้ก็พอใจแล้วละจ๊ะ”

บริเวณพื้นดินมีหญ้าเขียวประปรายเรียบพอคุณย่าจะเดินได้ไม่ลำบาก หลังจากเธอชื่นชมแม่น้ำจนอิ่มใจแล้วก็ค่อยๆ เดินต่อไป ท่ามกลางแดดจางสียามใกล้พลบ

“คุณมีความรู้เรื่องวัดนี้ดีนี่” พระนายชม “เรียนมาทางศิลปะหรือครับ”

การณียหัวเราะชินๆ

“หาหนังสืออ่านเอาครับ เพราะเพื่อนๆ พ่อมาผมก็ต้องพามาดูวัดดูโบราณสถาน เลยต้องรู้อะไรนิดหน่อยไว้อธิบาย จะได้สนุก”

“รู้อะไรอีกบ้างละจ๊ะ” คุณย่าสนใจ “เล่าให้ย่าฟังบ้าง ย่าชอบเรื่องเก่าๆ”

“ก็...ทราบแต่ว่าบริเวณนี้เคยเป็นบ้านเดิมของพระมารดาของพระเจ้าปราสาททองครับ เมื่อขึ้นเป็นกษัตริย์ท่านก็เลยสร้างวัดไชยวัฒนารามเป็นที่ระลึก นับเป็นวัดสำคัญวัดหนึ่ง”

สีหน้าคุณย่าแสดงว่ากำลังทบทวนครุ่นคิดอะไรบางอย่าง พระนายเดาว่าคงเป็นหนึ่งในพงศาวดารประจำบ้านอีกแล้ว

“พระนาย” คุณย่าหันมาทูลถามหลานชาย “คุณทวดเคยเล่าให้ย่าฟังเรื่องบ้านใกล้วัดไชยวัฒนาราม เป็นเรื่องสมัยคุณทวดของท่านที่ชื่อพระยาเสนาฯ ย่าตั้งใจจะมาดู แต่ก็ไม่แน่ใจว่าอยู่ตรงไหน”

“บ้านเดิมของคุณย่าหรือครับ” การณียชัก “ผมขับรถเลยไปอีกก็ได้ เผื่อจะนึกออก”

พระนายหัวเราะเบาๆ

“คุณย่าไม่ทราบหรอกคุณ ท่านหมายถึงบ้านเดิมของบรรพบุรุษของเรา ตั้งแต่สมัยอยุธยาโน้น เล่าสืบต่อกันมา”

“โอ้โฮ ตั้งแต่สมัยอยุธยาทีเดียวหรือครับ” การณ์ยกอุทานอย่างทิ้ง

“จ๊ะ เล่ากันมาอย่างนั้น แต่หาหลักฐานอะไรไม่ได้แล้ว” คุณย่าว่า “คุณทวดเล่าว่า แต่เดิมพวกเราเป็นชาวกรุงศรีอยุธยา อยู่จนเสียกรุง จึงอพยพมาอยู่ธนบุรี”

การณ์ฟังอย่างสนใจ ส่วนพระนายเคยได้ยินประวัตินี้จนจำได้ ก็เลยค่อยๆ เลียงออกไป เดินชมบริเวณอยู่คนเดียว

ยามใกล้พลบอย่างวันนี้ ฟ้ามืดลาลงมาก แต่ก็สะอาด เป็นฉากสีคราม หม่นรองรับอยู่เบื้องหลังพระปรางค์ใหญ่หน่อย ดูงดงามราวกับเป็นเงาสะท้อนให้เห็นถึงกรุงศรีอยุธยาเมื่อครั้ง ‘บ้านเมืองยังดี’ อีกครั้งหนึ่ง

สุดเขตวัดไชยวัฒนารามเป็นเรือกววน มีดงไม้ขึ้นหนาแน่น แต่ห่างออกไปมีเนื้อที่โล่งของทุ่งหญ้าใกล้วัดอยู่ส่วนหนึ่งมองเห็นในระยะไกล ตรงใจกลางที่โล่งซึ่งถูกถางเรียบร้อยแล้วกลับมีละเมาะไม้รกเรือขึ้นเป็นหย่อมอยู่ตรงกลาง คล้ายกับหน่วยางนไผ่ที่รับผิดชอบ หรืออาจจะเป็นเอกชนเจ้าของที่ก็ได้ ปล่อยตรงนั้นเอาไว้ไม่ได้กำจัดพรรณไม้แต่อย่างใด

ตะวันลับดวงไปแล้ว ฟ้ามืดงเทาคล้ำลงทุกทีเกือบจะมืด ตอนนั้นเองชายหนุ่มเพิ่งสังเกตว่าหมูไม้้นไม้ไช่ตรงรกเรืออย่างทีคิด แต่ดูเหมือนจะมีอาคารหรือสิ่งก่อสร้างอะไรสักอย่างแฝงอยู่ มองเห็นหลังคาจั่วบ้านอย่างชัดเจน

เขามารู้สึกตัวเมื่อเห็นการณ์เดินเข้ามาหยุดอยู่ใกล้ๆ มองไปตามทางเดียวกัน ดูเหมือนจะมองอยู่จุดเดียวกันเสียด้วย

จึงถามว่า

“ตรงนั้นมิดงไม้้อยู่แห่งเดียวละนะ ริมแม่น้ำ เป็นอะไรนะ”

“ชาวบ้านเขาไม่ตัดครับ”

เป็นคำตอบที่ไม่ตรงคำถามนัก

“ผมเห็นมีบ้านหรือตึกอะไรอยู่ในดงไม้้นด้วย”

“เห็นยังงั้นหรือฮะ”

คำยอถามฟังแปร่งหูจนชายหนุ่มต้องเหลือบมอง หนุ่มน้อยหัวเราะเบาๆ
ชี้แจงว่า

“นั่นละฮะ ภาพลวงตา...บางคนก็เห็น บางคนก็ไม่เห็น”

คุณย่าเดินกระเด้งกระแฉ่งเข้ามารวมกลุ่มด้วย ได้ยินประโยคนี้ก็ถาม
อย่างสนใจ

“ภาพลวงตาอะไรจ๊ะ”

การณีย์เหลียวมามิ้ม ส่วนพระนายขยับตัวนิดๆ เอื้อมมือไปประคอง
คุณย่าให้ก้าวจากพื้นดินขึ้นมายืนบนทาง ซึ่งอยู่ระดับสูงกว่าพื้นโดยรอบ

“ตรงโน้นครับ มีภาพลวงตาอยู่อย่างหนึ่ง คือถ้ามองต้นไม้กลุ่มนั้นให้ดีๆ
จะเห็นคล้ายมีบ้านอยู่ในนั้น โดยเฉพาะตอนค่ำๆ นะครับ แสงเงามันทำมุมกับ
ต้นไม้ยังไม่ทราบ รูปร่างคล้ายมีบ้านมีหลังคาหน้าจั่วแหลมๆ”

คุณย่าขยับแว่นตา สะเง้อมองบ้างแล้วส่ายหน้า

“อย่าเห็นแต่ต้นไม้”

“ผมเห็นคล้ายๆ บ้าน” พระนายว่า

“จริงๆ แล้วไม่มีอะไรหรอกฮะ เดี่ยวเราขับรถไปดูใกล้ๆ ก็ได้ พอเข้าไปใกล้
ก็มีแต่ต้นไม้ใหญ่อายุนับร้อยๆ ปี”

“เก่าแก่ขนาดนั้นเทียวหรือ” คุณย่าถามอย่างแปลกใจ

“เขาถึงไม่ตัดไถละฮะ ตัดไม้ใหญ่ๆ ขนาดนี้น่าเสียดาย”

มีดลงทุกทีแทบไม่เห็นอะไร พระนายเห็นเวลาผ่านไปนานนึกเกรงใจ
หนุ่มน้อยและพ่อแม่เขาซึ่งรออยู่ในเมือง ก็เลยชวนคุณย่ากลับ

ก่อนกลับ ชายหนุ่มเหลือบมองหมู่ไม้อีกครั้งโดยไม่ได้ตั้งใจก็พลันเห็น
แสงไฟวอมแวมลอดออกมา แต่ครั้นจ้องมองให้แน่ใจก็กลับไม่เห็นอะไรเลย
นอกจากเงาดำมืด ซึ่งมีดกว่าความคล้ำของแผ่นฟ้าเพียงเล็กน้อย

ขากลับ การณีย์ไม่ได้ถอยกลับไปทางเดิม แต่ว่าขับต่อไปยังถนนด้านหลัง
หมู่ไม้แห่งนั้น เพื่อให้แขกทั้งสองดูให้แน่ว่าไม่มีอะไรนอกจากไม้ยืนต้นขนาดใหญ่
จริงๆ

“โน่นไงฮะ คุณย่า” เขาว่า “ห่างจากถนนสักสองร้อยสามร้อยเมตรได้
ต้นไม้นั้นนั่น”

คุณย่าหมุนกระจกมองฝ่าความมืดออกไป

“มืดจนมองไม่เห็นอะไร” เธอพนันก่อนจะหมุนกระจกขึ้นตามเดิม

แสงไฟหน้ารถฉายกราดไปตามทางเบื้องหน้า แลเห็นลำแสงตัดกับความดำ
เป็นเงามืดของสองข้างทาง รดชะลอความเร็วลงเมื่อผ่านตรงหมู่ไม้พอดิ

เข้ามาใกล้ พระนายเห็นเพียงไม้ใหญ่แผ่กิ่งก้านตระหง่านอยู่หลายต้น
ด้วยกัน คล้ายจะเป็นต้นตะเคียน มะขาม คละปนกับเถาไม้เลื้อยรกรงรัง ไม่มี
วิแววว่ามีบ้านใครหรือแม้แต่ซากปรักหักพังแฝงเร้นอยู่ได้

ถนนตรงนั้นหักเลี้ยวเป็นข้อคอก มีต้นมะขามใหญ่ขึ้นอยู่ตรงโค้งพอดิ
การันย์หมุนพวงมาลัยเลี้ยวไปตามทาง พลันเงาดำๆ ก็วูบผ่านรถไป

“โอ๊ะ” พระนายร้อง

ประสานกับเสียงคุณย่า

“ว้าย อะไร”

การันย์เหยียบห้ามล้อเต็มแรง เสียงล้อรถบดครูดถนนดังสนั่นจนท้าย
รถบิด เเคราะห์ดีที่เขาขับช้า มิฉะนั้นอาจแลบตกลทางไปแล้วก็ได้

“คนตัดหน้า...เดินยังงะ” หนูน้อยเอ็ดตะโรด้วยความตกใจปนหัวเสีย
รถกระตุกแรง เครื่องดับ ทั้งสามคนเห็นร่างดำๆ ที่วิ่งตัดหน้ารถไปหยุด
ยืนตะลึงอยู่อีกฟากหนึ่งของถนน ฟากเดียวกับหมู่ไม้ พระนายหมุนกระจก
ชะโงกหน้าออกไปมอง

“ไม่เป็นอะไรใช่ไหม”

มืดแล้วก็จริง แต่ระยะจากคนยืนกับรถใกล้กันพอมองเห็นได้ว่าเป็นผู้หญิง
ภายในชุดสีคล้ำลึนกับความมืด ผมยวประป่าถูกลมแรงพัดปลิวไหวๆ รูปร่าง
เท่าที่เห็นชวนให้คิดว่าเป็นหญิงในวัยสาว

หล่อนไม่ได้พูด ท่าทางเหมือนตกใจจนพูดไม่ออก มือข้างหนึ่งยกขึ้น
ทาบอก พระนายจึงตัดสินใจเปิดประตูรถก้าวลงไปถาม

“ไม่ได้เป็นอะไรใช่ไหม”

ไม่มีเสียงตอบ จันทรครึ่งดวงสลัวๆ ทอแสงเงินลงจับดวงหน้าแม่เพียง รัวรางก็ยั้งสังเกตเห็นผิวนวลเป็นรอยไยจนดูสว่างอยู่ในความมืด หากแสงเดือน ไม่เล่นตลกกับสายตา พระนายยอมรับว่าผู้หญิงสาวคนนี้สวยอย่างประหลาด สวยจนคิดว่าเป็นเทพีสงกรานต์ หรือนางงามขวัญใจหมู่บ้าน ที่เพอญมีบ้านเดิม อยู่แถวนี้

ลมแรงพัดกลิ่นหอมจากร่างนั้นกระทบจู่จุก กลิ่นคล้ายดอกไม้ไทยหวานๆ เย็นๆ ใส่กลิ่นหอมหรือแบ่งหอมชนิดไหนก็ไม่รู้ แม่นางงามชาวบ้านคนนี้ แต่ กลิ่นนั้นน่าชื่นใจไม่เลว

“ไม่...” เสียงตอบของหล่อนแผ่วเบาไม่เต็มปากนัก

“ไม่เป็นอะไรก็ดีแล้ว ระวังตัวหน่อยนะคุณเวลากลางถนน”

เขากวาดสายตามองอย่างรวดเร็วอีกครั้ง จริงๆ นะแหละ ไม่มีวีแววว่า ถูกกระแทกตรงไหนแม้แต่หน่อย

เขาสั่งเกตว่าหล่อนสวมเสื้อแขนยาวเข้ารูป และผ้าซิ่นยาวสีคล้ำทั้งชุด คงเป็นชาวบ้านแถวนี้จริงๆ

คุณย่าหมุนกระจกชะโงกหน้ามามอง

“เขาเป็นอะไรหรือเปล่า พระนาย”

“ไม่หรอกครับ”

เขาชำเลืองมองดวงหน้าหล่อนเป็นครั้งสุดท้ายก่อนก้าวกลับเข้าไปในรถ ไม่ได้อยากมอง แต่อดไม่ได้ สวยประหลาดตา ทำยีนดูมีสง่า สงสัยจะถูกฝึก ขึ้นเวทีประกวดมาแล้ว นึกอยากรู้ว่าในแสงตะวันหล่อนจะสวยประทับใจเท่าใน แสงเดือนหรือเปล่า

การณ์ไม่ได้พูดอะไรเลย เงียบกริบผิดสังเกตเมื่อพารถเคลื่อนออกจากที่ แล้วเร่งความเร็วขึ้นทีละน้อย

พระนายเหลียวกลับไปมองอีกครั้ง แต่รถพ้นโค้งมาแล้วเขาจึงไม่สามารถ มองเห็นอะไรได้อีก คุณย่าถามว่า

“ดูอะไรหรือจ๊ะ”

“ผู้หญิงคนนี้นะครับ มาเดินคนเดียวมืดๆ คำๆ ไม่ยกกแล้ว แถวนี

“ไม่ค่อยมีคนผ่านไปผ่านมาเสียด้วย”

“ถ้าเป็นคนแถวนี้ เขาคงจะรีบกลับบ้านเขาละมั้ง” คุณย่าคาดคะเน
การณัยเงียบ ลึกครูกี้ถามว่า

“คุณพระนายว่าเป็นคนแถวนี้หรือครับ”

“คงจั้นมั้ง แต่งตัวนุ่งผ้าถุง คงอยู่ใกล้ๆ นี่เอง”

“ผมไม่ยกเห็นว่าโผล่มาจากไหน เดินเฉยเหมือนไม่เห็นรถ”

“ไม่ชนก็ดีแล้วละคุณ”

การณัยทำท่าจะพูดอะไรบางอย่าง แล้วเปลี่ยนใจเมื่อมองความมืดโดยรอบ
เขาเปลี่ยนเรื่องเป็นว่า

“คุณพ่อคุณแม่ผมคงไปรอที่ร้านอาหารแล้ว”

แสงตะเกียงน้ำมันส่องเรื่อเรืองจากกลางห้อง ตัวตะเกียงทองเหลืองฉลุลายโยง
ไว้ด้วยสายโซ่ห้อยลงจากเพดาน สาดแสงต้องร่างสตรีสาวผู้หนึ่งซึ่งก้มหน้าก้มตา
หยิบดอกพุทจีบตูมขึ้นที่ละดอก ร้อยเข้ากับเข็มร้อยดอกไม้ด้วยท่าที่ชำนาญ

หล่อนนั่งพับเพียบอยู่บนพื้นไม้ขัดถูไว้เป็นมันสะอาด ข้างตั้งไม้ตัวเตี้ย
กลางห้อง ข้างตั้งคือโต๊ะเล็กวางเขียนหมาก กาน้ำและถ้วยครบครัน

ถัดไปเกือบชิดฝาห้อง หญิงอีกหลายคนนั่งกึ่งหมอบง่วนอยู่กับงานในมือ
เป็นงานร้อยดอกไม้คล้ายกันบ้าง ห่อขนมบ้าง ทุกคนล้วนมีงานอยู่ในมือ ไม่มี
ใครอยู่ว่างแม้แต่คนเดียว ทุกคนก้มหน้าก้มตาทำงานอย่างตั้งใจ ไม่มีแม้แต่
เหลือบแลมองดูกัน

ร่างหนึ่งก้าวข้ามธรณีประตูเข้ามาในห้อง กลิ่นหอมจางๆ โขยเข้ามาตาม
การเคลื่อนไหว หล่อนเดินมาหยุดอยู่ตรงหน้าหญิงคนแรกอดีตใจหนึ่ง แล้วก็
ทรุดตัวลงนั่งบนตั่งโดยไม่พูดอะไร สีหน้าเท่านั้นบอกความกระวนกระวายระคน
ตื่นเต้น

ฝายนั่งร้อยดอกไม้เงยหน้าขึ้นมอง หัวคิ้วขมวดน้อยๆ เสียงถามของหล่อน
แม้คาดคั้น แต่ก็ออกจะเกรงใจอยู่ไม่น้อย

“ออกไปข้างนอกมาอีกแล้วละซี แม่นายนกยูง”

“ก็รอให้มีดเสียก่อนแล้วถึงจะออกไป ไม่มีใครผิดหูผิดตาหรอก แม่พี่เลี้ยงของน้อง”

“แม่พี่เลี้ยง” หน้าตื่น

“ไปปะคนข้างนอกมาแล้วใช่ไหมเล่า”

“ไม่เจอก็ประหลาดละ ขนาดเห็นกันเขายังไม่ผิดหูผิดตา เลือฝ้าก็คล้ายๆ พวกเขา น้องไม่ได้ห่มสไบออกไป”

“ซินห่มคนเหล่านั่นคงนึกว่าเป็นนางไม้ออกไปแน่ วังกันป่าราบ พี่เตือนจนปากจะหักแล้วว่าแม่นายอย่าชะล่าใจ”

อีกฝ่ายไม่ตอบ แขนเรียวพาดหมอนขวานเฉยอยู่ ไม่มีทำทิวาจะสะดุ้งสะเทือนต่อคำเตือนนั้นแต่อย่างใด

ลมพัดเข้ามาทางหน้าต่าง ตะเกียงทองเหลืองแกว่งน้อยๆ เปลวไฟแวววาวระกระพริบไปสีตองอ่อนพาดอยู่บนผ้า ผ้าแพรผืนในเป็นสีจำปาอ่อนกลมกลืนกับผ้านุ่งไหมยกดอกสีแสดสด ผมยารด้าเป็นมันล้บทอดตัลงเกือบถึงไหล่ เป็นกรอบให้ดวงหน้าขาวราว นัยน์ตาด้าใหญ่ยาวเปล่งประกายวับวาวเหมือนนิลน้ำเอกยามกระทบแสงสว่าง

ฝ่ายที่ร้อยดอกไม้อยู่วางมาลัยครึ่งพวงที่กำลังทำอยู่ลงในพานถมทอง ขยับตัวเคลื่อนกายไปที่เชี่ยนหมาก บ้ายปูนลงบนใบพลู ลงมือตำหมากค้ำใหม่ให้ตัวพล่อนเองแทนค้ำเก่าที่เคียวจนจืดแล้วต้องคายขานลงในกระโถนข้างตั้ง

“ขอหมากสักค้ำให้สบายใจ แม่นายละคะ”

“ฉันไม่กินหมาก ออกไปชาวบ้านเขาจักผิดสังเกต”

“เป็นเสียอย่างนี้ละ พอออกไปได้อย่างนี้ มีออกทุกคืนหรือนี่”

“จักให้ฉันนั่งอยู่ในบ้าน ไม่ให้เห็นเดือนเห็นตะวันอย่างพี่อยู่ ฉันทนไม่ไหว”

“พี่ต่างหากออกไปข้างนอกไม่ไหว ไม่เห็นมีสิ่งใดดี สู้บ้านของเราที่ไม่ได้อายากสิ่งใดก็ได้ทุกอย่าง”

ฝ่ายนั่งบนตั่งสะบัดชายสไบอย่างแสงอน

“ก็ไม่ใช่เพราะทำอะไรได้ทุกอย่างหรือ ถึงต้องมานั่งแอบซ่อนกันอยู่อย่างนี้ ไม่เหมือนผู้เหมือนคน...”

พี่เลี้ยงสาวใหญ่มองสาวน้อยด้วยสายตาเขม็ง แล้วหล่อนก็หันไปทางหญิงอื่นๆในห้อง ออกคำสั่งว่า

“นางพวกนี้ออกไปก่อน แล้วไม่ต้องเข้ามาอีกแล้วคืนนี้”

ขาดคำ บริวารทั้งหลายต่างก็วางมือจากงานพร้อมเพรียงกัน รวบรวมข้าวของที่ทำอยู่ แล้วคลานออกไปจากห้องโดยไม่มีการติดเอื้อมใดๆทั้งสิ้น คนสุดท้ายเมื่อก้าวพ้นธรณีประตูไปแล้วก็หันกลับมาทักบานประตูให้เรียบร้อยก่อนจะถอยออกไป

สาวใหญ่เหลียวกลับมามองสาวน้อย พุดเสียงขมิ้ม

“จะพุดไปทำไมคุณนกยูงของพี่ อยู่อย่างนี้ยังไม่สบายอีกหรือ อยากกินสิ่งใดก็ได้กิน ทำตามสบาย ไม่เหนื่อยยาก ไม่ต้องกลัวเจ็บป่วย ไม่มีแก่เฒ่า ถ้าหากว่าออกไปปะปนกับคนข้างนอกโน่น ก็มีแต่ทุกข์ร้อยแปดพันเก้า เจอคนร้อยพ่อพันแม่ พี่คนหนึ่งจะไม่แลกตัวด้วยนะ”

“เลยอยู่ในเมืองลับแลดีกว่า” อีกฝ่ายต่อด้วยเสียงประศดประชัน

“ดีกว่าแน่นอน คิดดูเถิด ถ้าหากว่าอยู่ข้างนอก ปานนี้แม่นายจะยังสวย ยังงามอยู่อย่างนี้หรือ มิแก่เฒ่าเหี่ยวแห้งตายไปเสียนานแล้วกระมัง...”

คนพุดถอนใจเบาๆ คล้ายกับหล่อนเองก็รู้ตัวว่าการเหนียวรั้งอีกฝ่ายนั้นเบาบางลงทุกที ไม่รู้จะทำอย่างไรก็ปล่อยไม้ตายออกมา

“ชอบหนีออกไปเที่ยวบ่อยๆ ระวังเถิดจะเกิดเรื่อง หากเจ้าคุณพ่อท่านกลับมาทราบเข้า ยี่งูจะถูกหวายหลังลาย ถูกล่ามโซ่ประจานไว้ใต้ถุน แม่นายนกยูงไม่ส่งสารบ้างหรือเจ้าคะ”

การเอ่ยถึง‘คุณพ่อ’ทำให้สีหน้าคนฟังสลดลงนิดหนึ่ง

“นานเต็มทนแล้ว พี่จ๋า ถ้าคุณพ่อจะกลับท่านคงกลับเสียนานแล้ว”

ยี่งูอึ้ง ชื่อนี้กระทบใจหล่อนอย่างแรงมาหลายครั้งแล้ว หล่อนผินปलอบ

“ท่านต้องกลับมาจนได้ละ บุคน้ำลุยไฟมาท่านก็ต้องทำ ท่านไม่ปล่อยเราเอาไว้แน่”

“แต่ท่านอยู่ข้างนอก แล้วเวลาข้างนอกมันเหมือนในนี้เสียเมื่อไหร่พี่จ๋า

ปานนี้คุณพ่อจะอยู่ได้หรือ”

“เราอยู่ได้ท่านก็อยู่ได้สิ แม่นายเถอะ ชอบออกไปข้างนอกบ่อยขึ้นทุกที วันหนึ่งคนเขาสงสัยขึ้นมา ตามเข้ามาเจอเราจากเตี๊อดร้อน”

สาวน้อยเลื่อนชายสไบที่คลุมให้กระชับ ก่อนจะเลื่อนตัวลงจากตั่ง

“วันนี้ ฉันออกไปเจอ...”

เสียงหล่อนขาดหายไป นัยน์ตามีแววมืดลอย

“เจอใครคะ” พี่เลี้ยงซักทันควัน

“เหมือนคุณพระนาย เหมือนจนฉันตกใจ แล้วคนก็เรียกเขาว่าพระนาย... แต่ไม่ใช่คนเดียวกัน”

ยี่ภู่ส่ายศีรษะไปมาด้วยท่าทีกัลดกลุ้ม

“ยังจะคิดถึงเขาอยู่ทำไม คุณพระนายหรือแสนจะเจ้าชู้เมียออกเต็มเมือง ถ้าหากว่ารักใคร่กันจริงก็ต้องมาสู่ขอต่อผู้ใหญ่ ไม่ใช่ลักลอบกัน”

“เธออาจจะตามหาฉัน แต่หาพบไม่ คนอื่นตั้งร้อยตั้งพันพบเราเสียที่ไหน”

จริงของหล่อน อีกฝ่ายไม่รู้จะเถียงอย่างไร ได้แต่เอื้อมมือไปลูบไล้มือเรียวนุ่มเบาๆ

“คู่กันแล้วไม่แคล้วกัน ถ้าไม่ใช่คู่ก็แคล้วคลาดกันไปเอง”

“เหมือนเจ้าคุณพ่อกับพี่ยี่ภู่...” สาวน้อยทำเสียงล้อเลียน

ยี่ภู่หน้าแดง เงื่อมือเหมือนจะตีด้วยความลืမ်ตัว แต่พอรู้ตัวก็ลัดมือลงเป็นตีข้างตัวหล่อน

“ฟังพูดเข้า เาจะกินหัวยี่ภู่เปล่าๆ ยี่ภู่เป็นบ่าว ไม่มีวันจะอาจเอื้อมไปตีตนเสมอท่านหรอกค่ะ”

“เป็นบ่าวอะไรกัน กลับมาเมื่อไรคุณพ่อท่านก็ยกพี่ขึ้นเหนือบ่าวอื่นๆเอง ฉันอยู่ทั้งคน ใครจะกล้านับพี่เป็นบ่าว”

ยี่ภู่หน้าสลดลงอีกครั้ง

“อย่าพูดเรื่องกลับไม่กลับอีกเลย แม่นาย พี่ใจคอไม่ดี หลังๆนี้ตั้งแต่แม่นายหนีออกไปเที่ยวเรื่อยๆ พี่กลัวเหลือเกินว่าจะเกิดเหตุร้ายเข้าสักวัน รับปากได้ใหม่ว่าจะไม่ทำอีก”

สาวน้อยสั่นศีรษะด้วยท่าที่ตื้อตึง

“ถ้าห้ามเพราะกลัวละก็ อย่ากลัว พี่ก็รู้ว่าคนนอกมันทำร้ายเราได้ที่ไหน แค่มันส่งอ้ายสั้มฉุนออกไปเดินให้มันเห็นก็วิ่งกันปาราบแล้ว นึกว่ากุมารทอง หรือพี่ยี่ภู่ออกไปเดินหิวชายสไปให้เห็นสักหนสองหน มันก็หนีกันกระเจิดกระเจิง ว่าเป็นนางตะเคียนแปลงกาย...”

“ฟังพูดเข้า ชอบพูดอย่างนี้แหละ ไม่เป็นมงคลเสียเลย” ยี่ภู่ร้อง
เมื่ออีกฝ่ายไม่ยอมสนุกไปด้วย ฝ่ายชวนคุยก็ชักจะเบื่อ หล่อนจึงตัดบทว่า
“เข่านอนกันดีกว่า พี่จำ พี่ไปเตรียมปูที่หลับที่นอนให้ฉันหน่อยเถิดนะ ฉันจะลงไปเก็บดอกไม้ข้างล่าง”

ยี่ภู่ขยับตัวตามคำสั่งอย่างว่าง่าย หากไม่วายคาดคั้น
“ลงไปข้างล่างอย่างเดียวนะเจ้าคะ อย่าออกไปข้างนอกอีกเชียวนะแม่นาย”
“ไม่แล้วจะ กลับเข้ามาต้องมาเทียบเวลากันอีก หนักๆ เข้าโม่งยามซัก
จะรวนเร” สาวน้อยลุกขึ้นยืน

“แม่นายเข้าไปดูนกยูงในหอพระแล้วหรือเจ้าคะ”

“ไปดูมาแล้ว ไปเทียบโม่งยามให้มันตรงกัน จัน...”

หล่อนทำท่าจะเล่าอะไรบางอย่างแล้วก็เปลี่ยนใจเป็นเฉยเสีย หยิบขัน
ทองเหลืองใบเล็กใกล้ตัวตติมือไปด้วยก่อนจะออกไปจากห้อง มีสายต่ายี่ภู่มองตาม
ด้วยความหนักใจเป็นล้นพ้น

ก้าวออกจากเรือน ซึ่งเรียกว่าหอนอนในบรรดาเรือนหลายเรือนซึ่งเชื่อมติดต่อกัน
ด้วยนอกชานใหญ่กว้างตรงกลาง นกยูงเหลียวกลับไปมองแสงตะเกียงวิบแวม
พ้นจากกันภายในห้อง ก่อนจะเหลียวมามองนอกชานซึ่งอาบด้วยแสงเดือนมองดู
เย็นตา

บริวารหญิงในบ้านจับกลุ่มกันอยู่บนบันไดเรือนพักตรงข้ามหอนอนเหมือนกัน
แต่ว่าเป็นของยี่ภู่ หล่อนเพิ่งมีห้องนอนเป็นสัดส่วนเมื่อโตเป็นสาวใหญ่แล้ว เพราะ
ประมุขของบ้านตั้งใจจะเลื่อนขึ้นเป็นภรรยา নয় ไม่ใช่ทาสในเรือนเหมือนเมื่อก่อน
นกยูงไม่รังเกียจที่จะยกพี่เลี้ยงให้เป็นเมียน้อยของเจ้าคุณพ่อ ยี่ภู่ไม่ใช่คน

ต่ำต้อยเหมือนทาสคนอื่น ๆ พ่อหล่อนมีเรือกสวนไรรักษาพอสมควร เพียงแต่เกิดขาดเงินขึ้นมาก็เลยเอาลูกสาวมา ‘ซัดดอก’ คือหมายถึงเอาตัวมาให้ใช้สอยจนกว่าจะมีเงินมาไถ่คืน แล้วหลังจากนั้นพ่อแม่หล่อนก็เกิดตายลงไป ยี่สิบเลยไม่ได้กลับบ้าน กลายเป็นพี่เลี้ยงรุ่นเล็กของนกยูงจนกระทั่งหล่อนโตเป็นสาว กิริยามารยาทสงบเรียบร้อยสมกับถูกกวาดขันมาตั้งแต่เล็ก

ไม่แปลกอะไรที่เจ้าคุณพ่อจะต้องตาสาวน้อยในบ้าน เพราะใคร ๆ ก็ถือคติที่ว่า ‘มีดอยู่ในเรือนให้หันว่าพรา้ ข้าวอยู่ในเรือนให้หันว่าเมีย’ ท่านผู้หญิงมารดาของนกยูงหรือก็ถึงแก่กรรมไปแล้ว หากเจ้าคุณพ่ออยากจะมีนางเล็ก ๆ ไว้หวดเฟ้นปรนนิบัติอีกสักคนก็จะเป็นไป

แต่ยังไม่ถึงวันที่จะส่งตัวยี่ภู่ให้ท่านตามฤกษ์งามยามดี ซึ่งเป็นเรื่องที่เจ้าคุณพ่อถือนักหนา ก็พอดีเกิดศึกสงครามขึ้นเสียก่อน

อ้ายพวกเมืองม่านม่นยกเข้ามาอีกแล้ว ครั่งนี้เห็นว่าทัพใหญ่กว่าครั้งไหน ๆ เขาวางมั่นตั้งใจจะเข้าทำลายเมืองเสียให้ราบเป็นหน้ากลอง กวาดต้อนผู้คนกลับไปถึงเมืองหงสาโน่น พร้อมกับทรัพย์สินเงินทองสารพัดสารเพ ถึงเวลาที่ชาวเมืองจะต้องลุกขึ้นคว่ำข้าวตากใส่ใต้ไว้กินยามคับแค้น แก้วแหวนเงินทองต้องเอาลงฝังไว้ในดินอีกแล้ว

เมื่อได้ข่าวตอนแรก นกยูงไม่สู้จะวิตกนัก เพราะที่บ้านของหล่อนนี้แม้อยู่นอกกำแพงเมือง ก็เป็นบ้านใหญ่แข็งแรง มีป้อมปราการอยู่ล้อมรอบแน่นหนา มั่งคั่งราวกับป้อมปราการ ล้วนเป็นพวกที่คุณพ่อฝึกเอาไว้ดี ชำนาญเพลงอาวุธ ตลอดจนวิธีการต่อสู้ป้องกันตัวร่อยแปดพันประการ ขนาดกล่าวขานกันว่า ต่อให้กองทัพหน้าของพม่ายกมาเจอแค่บ้านนี้ก็ต้องแตกพ่ายไป ไม่เปลืองแรงถึงทหารกรุงศรีอยุธยา

คราวนี้ถอลองพญาเมื่อครั้งก่อน พระยาเทพสงครามบิดาของนกยูงนี้แหละคุมพลออกตะลุย ไหล่พม่าก่อนทัพหน้าเสียอีก ครั่งนั้นพญาม่านถูกอาวุธบาดเจ็บสาหัสกลับไปสวรรคต ทำให้อยุธยาอยู่รอดปลอดภัยมาได้อีกพักใหญ่ ยังไม่ทันจะโล่งอกก็ได้ข่าวว่าพม่าเข้ามาอีกแล้ว คราวนี้ตีหัวเมืองรายทางดะเข้ามาทีเดียว

คุณพ่อถูกเรียกตัวเข้าไปในพระบรมมหาราชวังเป็นการด่วนตอนกลางดึก

คืนนั้นไม่มีใครได้หลับกันทั้งบ้าน ตกสายท่านถึงกลับมา นัยน์ตาแดงก่ำเหมือนอดนอนมาทั้งคืน บรรดาพี่ชายของนกยูงเองก็อยู่ในสภาพเคร่งเครียดไม่ต่างไปจากท่านบิดาเท่าใดนัก

พวกผู้ชายกลับมาถึงบ้าน ยังไม่ทันลงนั่งกินน้ำร้อนน้ำชาเคี้ยวหมากพลูสูบหรี่กันให้สบายใจด้วยซ้ำ เจ้าคุณพ่อก็ให้ย่ากลองที่แขวนไว้ริมนอกชานประทุมโพร่พลบรึวาร์ในเรือนแวตล้อมเป็นการโกลาหล

ยี่ภู่ตระหนกอกสันเสียจนไม่กล้าออกจากห้อง ได้แต่ยืนยุตชายสไปของนายสาวไว้เมื่อหล่อนจะออกไปดูให้ได้ว่าเกิดอะไรขึ้น

“อย่าค่ะ แม่นาย เราเป็นหญิง อย่าออกไปเกะกะชายเขา”

“เพื่อคุณพ่อท่านจะใช้...”

ถ้าหากว่านกยูงจะออกไปข้างนอกเสียอย่าง ต่อให้ดำน้ำลุยไฟหล่อนเป็นต้องออกไปให้จงได้ แต่ถ้าไม่อยากจะออกไปไหน ต่อให้เสียนจนตายคาหาวยหล่อนก็ไม่ยอมออก ทุกคนในบ้านรู้นิสัยลูกสาวคนเดียวของพระยาเทพสงครามเป็นอย่างดี

หล่อนสะบัดหลุดจากพี่เลี้ยงแล้วก้าวออกประตูเรือนไปจนได้ แต่แล้วก็หลบวบเข้าหลังเสา เมื่อเห็นท่านบิดาก้าวสวบๆ พานบุตรชายเป็นขบวนยาวตรงไปยังหอพระ บ่าวไพร่ในบ้านหมอบกันตัวสั่นอยู่ตามนอกชาน

หอพระเป็นเรือนเล็กอยู่ตรงมุมบ้าน ผู้หญิงไม่มีสิทธิ์จะเหยียบย่างเข้าไปหน้าที่ทำความสะอาดเป็นเรื่องของบ่าวไพร่ชาย ก็ทนายหน้าหอของคุณพ่อนั้นแหละเป็นผู้ดูแล ในนั้นเป็นห้องห้องเดียว เต็มไปด้วยพระพุทธรูปองค์ใหญ่เล็กเรียงรายลดหลั่นกันเต็มแน่นไปหมด รวมทั้งเทวรูปอีกหลายองค์ซึ่งแบ่งเป็นสัดส่วนไม่ปะปนกับพระพุทธรูป นกยูงได้รับคำบอกเล่ามาว่าเป็นเทวรูปจากชมพูทวีป เมื่อครั้งบรรพบุรุษของหล่อนลงเรือเดินทางจากแผ่นดินไหนดมาแสวงหาดินแดนใหม่เพื่อตั้งถิ่นฐาน ถึงแม้ว่าลูกหลานต่อมากลายเป็นชาวอยุธยา กินหมากไห้วพระในพุทธศาสนากันหมดแล้ว ก็ยังไม่ลืมเลือนศาสนาเดิมของตนเสียทีเดียว

พิธีกรรมบางประการที่ทำกันในหอพระเป็นเรื่องลึกลับน่ากลัวสำหรับพวกผู้หญิงในบ้าน ส่วนพวกผู้ชายถือว่าเป็นเรื่องศักดิ์สิทธิ์ที่ผู้หญิงจะเกี่ยวข้องไม่ได้

โดยเด็ดขาด เวลาเข้าหอพระจึงต้องปิดประตูหน้าต่างแน่นหนา ห้ามคนสอดรู้สอดเห็น แม้แต่ใครผ่านไปก็อาจถูกเรียกตัวมาเขียนหลังลายเองๆ

นกยูงเหลียวซ้ายแลขวาแล้วในที่สุดก็ยิ้มออกมาได้ เมื่อเห็นเด็กชายอายุไม่เกินสิบขวบร่างอ้วนกลม ไขว่จุกตามแบบเด็กทั่วไปคลานตุบตบขึ้นบันไดหน้าเรือนมาด้วยท่าทางอยากรู้อยากเห็นระคนขยาด

คุณพ่อและพี่ชายลับเข้าไปในหอพระแล้ว นกยูงกวักมือเรียกเด็กชายเข้ามาใกล้ เด็กคนนี้มีชื่อใครอื่น เป็นลูกชายของนายหน้าหอของคุณพ่อนั่นเอง ชื่อว่าสัสมุน นกยูงเรียกว่า ‘ออสัสมุน’ บ้าง ‘อ้ายสัสมุน’ บ้าง แล้วแต่ว่าจะเอ็นดูมากน้อยแค่ไหน

กระบวนว่องไวรู้ใจนายไม่มีใครเกินเด็กคนนี้ แล้วกล้าเสี่ยงไม่กลัวเจ็บตัวเสียด้วย ต่อให้ใช้ไปทำเรื่องโหดโผนขนาดไหนก็เถอะ

“จู้ ออสัสมุน” หล่อลนลดเสียงลงเมื่อเด็กชายวิ่งก้มตัวผ่านนอกชานแล้วเข้ามาหอบยอบเนื่อยยอบตัวอยู่ตรงหน้า “ข้าอยากรู้ว่าเรื่องอะไรคุณพ่อถึงหน้าบึ้งกลับขึ้นมานบนเรือน ย่ากลองรบออกสนั่น จะไปออกศึกที่ไหน”

ถามว่าไพร่คนอื่นไม่ได้เรื่อง ถามเด็กเป็นได้เรื่อง เจ้าสัสมุนก้มลงกราบราวกับรับคำสั่งเจ้านายจนกันตึง ตอบว่า

“พวกพี่ๆ ฝึพายบอกว่าเจ้าคุณผู้ใหญ่ท่านกลับมาจากวังหลวงเจ้าข้า... เม่นาย ออกจากวังแล้วไปวัดประดู่มาด้วยเจ้าข้า”

“ไปวัง...ไปวัด...เอ๊ะ...วัดนั้นทูลกระหม่อมขุนหลวงดอกมะเดื่อ...เอ๊ย...ทูลกระหม่อมพระองค์ก่อนท่านผนวชอยู่นี่นะ”

ถึงอยู่บ้าน แต่ก็รู้เรื่องความเป็นไปในเมืองไม่น้อย เพราะนกยูงก็เช่นเดียวกับลูกผู้ดีมีตระกูลคนอื่น ๆ ในกรุงศรีอยุธยา คือถูกส่งตัวเข้าไปเป็นนางข้าหลวงอยู่ในวังตั้งแต่เพิ่งโกนจุกใหม่ๆ เป็นการอบรมให้รู้จักกิริยามารยาท การบ้าน การฝีมือทั้งปวง หากเจริญวัยขึ้นเป็นสาว บุญมาวาสนาส่งราชมารยาท ก็อาจจะได้เป็นเจ้าจอมหม่อมห้าม หรือมิฉะนั้นก็อาจจะได้เป็นนางพระราชทานไปเป็นภรรยาเอกของขุนนางคนใดคนหนึ่ง

ในวังหลวงแม้มีหลายตำหนัก แต่ทุกตำหนักก็ติดต่อกันตลอด รู้เรื่องรู้ราว

กันดี ไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้น ยิ่งเรื่องซุบซิบละครู้กันซึ่งแซ่ดนัก นกยูงเข้าไปอยู่ในวังเสียสามสี่ปีจนรู้แจ่มแจ้งว่า ขุนหลวงแผ่นดินนี้ท่านไม่สู้ปรองดองกับพระราชอนุชาซัก เมื่อขุนหลวงบรมโกศจะสวรรคต แทนที่จะทรงมอบราชสมบัติให้ท่านผู้เป็นพระโอรสองค์ใหญ่เท่าที่เหลื้อมอยู่ เพราะองค์ใหญ่กว่าท่านนั้นถูกโบายจนสิ้นพระชนม์ไปก่อนหน้านี้ ก็กลับไปเวนไอศูรย์สวรรยาทั้งปวงให้เจ้าฟ้าอุทุมพร ผู้เป็นองค์รองลงไป ทำให้กินแหนงแคลงพระทัยกันอยู่มาก ขนาดเจ้าฟ้าอุทุมพรท่านทรงคืนราชบัลลังก์ให้พระเชษฐาหลายปีแล้ว ตัวท่านเองเสด็จไปผนวชเสียที่วัดประดู่ทรงธรรมเพื่อให้พ้นเรื่องยุ่งยากทางโลก ก็ยังมีการหัวน้กันอยู่เสมอว่าท่านจะสืบทอดมาเอาจราชบัลลังก์คืนเสียเมื่อไรก็ได้ คึกพม่าคราวลองพญาท่านก็สืบทอดช่วยบ้านเมืองหนหนึ่งแล้ว เพราะเจ้าประคุณขุนหลวงที่ท่านนั้นไม่โปรดเรื่องจับดาบสู้ศึกเท่านี้ของท่าน ผู้คนพลเมืองก็เลยพากันเลื่อมใสในองค์มากกว่าที่จนเป็นเหตุระคายเคืองกันอยู่รำไป

นกยูงเรียกเจ้าฟ้าอุทุมพรตามสำนวนชาวบ้านติดปากว่า ‘ขุนหลวงดอกมะเดื่อ’ บ้าง ‘ขุนหลวงหาวัด’ บ้าง เพราะท่านถนัดหันพระพักตร์บ้ายหน้าเข้าวัดเสียจริงๆ ไม่ไยดีการครองแผ่นดิน หล่อนรู้ว่าบิดาหล่อนนั้นจงรักภักดีต่อขุนหลวงพระองค์น้อยอย่างจริงจัง หากไม่มีเรื่องคอขาดบาดตายแล้ว คงไม่เสี่ยงไปขอเข้าเฝ้าขุนหลวงหาวัดให้ถูกเพ่งเล็ง เพราะคนทั้งเมืองรู้ว่าพระยาเทพสงครามผู้นี้ ขุนหลวงหาวัดเคยวางพระทัยเป็นข้าราชการบริพารใกล้ชิด ขนาดจะให้ไปตายแทน พระยาเทพสงครามก็ยอมโดยไม่เกี่ยงนอน จนขุนหลวงเอกทัศเจ้าบัลลังก์ท่านไม่ไว้พระทัยขึ้นมา มีพระบรมราชโองการให้ถอนเสาเรือนจากเขตในกำแพงเมืองมาอยู่นอกเขตเสียเลย เกิดอะไรขึ้นจะได้ไม่เป็นเลี่ยนหนามได้ง่ายนัก

ลองท่านบิดาไปเข้าเฝ้าขุนหลวงหาวัดโดยไม่กลัวอาญาแผ่นดินละก็หมายความว่าบ้านเมืองเกิดเรื่องกะทันหัน จนอาญาไม่ค่อยจะมีความหมายอีกแล้ว

มีเรื่องเดียว อ้ายพวกพวามันยกเข้ามาอีกแล้ว เจ้าคุณพ่อคงจะไปทูลขอขุนหลวงวัดประดู่ให้สืบทอดมาช่วยชาวบ้านชาวเมืองอีกอย่างแน่นอน

หล่อนก็มึนหน้ากระซิบสั่งความเด็กชาย

“ไปลอบฟังความ ไต่ถามอ้ายพวกผีพายมาอีกว่าในกรุงมีเรื่องร้อนอะไร
ได้ความแล้วมาบอกข้า”

สัณฐานคลานผละออกไปโดยเร็ว นกยูงมองตามแล้วถอนใจยาว นึกเสียตายน
ว่าหล่อไม่ได้เกิดมาเป็นชาย มิฉะนั้นคงได้บายหน้าออกจากบ้านตรงเข้าเมืองไป
ซักถามผู้คนให้รู้เรื่องกันลงไปแล้ว

๒๓

อากาศในหอพระ อบอ้าวเพราะหน้าต่างปิดไว้ทุกบาน เหลือเพียงช่องลมเล็กๆ เท่านั้นพอระบายถ่ายเทได้ ซ้ำภายในยังอบอวลด้วยกลิ่นธูปวันเพ็ญ...ไม่ใช่ธูปเทียนอย่างที่มีเอาไว้จุดบูชาพระอย่างธรรมดา หากเป็นธูปพิเศษดอกใหญ่ยาวเกือบศอก ส่วนเทียนนั้นเล็กก็พันด้วยขี้ผึ้งผสมพิเศษ ด้วยสมุนไพรกำยานหลายชนิด ส่งกลิ่นเอียนๆ ตลอดห้องแทบว่าคนในห้องจะหายใจไม่ออก

พระยาเทพสงครามและบุตรชายทั้งห้าคนนั่งชุมนุมกันอยู่ด้วยสีหน้าเคร่งเครียด ตัวท่านบิดานั่งขัดสมาธิ ส่วนบุตรชายอยู่ในท่ากึ่งหมอบรับฟังคำสั่งกัมหนานิ่ง

“พอว่าศึกครั้งนี้จะใหญ่หลวงกว่าทุกครั้ง บางที...จะถึงคราวบ้านแตกสาแหรกขาด”

ไม่มีความเห็นใดๆ จากบุตรชาย ทุกคนรู้ว่หน้าที่ตนคือฟังคำสั่งประการเดียว ตั้งแต่บุตรชายคนโตผู้มีบรรดาศักดิ์เป็นหลวง เรื่อยลงไปจนถึงคนเล็ก ผู้เพิ่งเข้ารับราชการเป็นมหาดเล็กหนุ่มน้อย ทุกคนต่างยำเกรงบิดาเท่าเทียมกัน จะมีก็แต่ลูกสาวคนเดียวเท่านั้นที่ท่านบิดาตามใจเป็นพิเศษ เพราะเห็นว่าการพัวแม่อีกอย่างเจ้าหล่อนก็ฤทธิ์มากไม่ใช่เล่นอยู่ด้วย เคราะห์ดีที่ เป็นผู้หญิง จึงไม่ต้องเข้ามาร่วมชุมนุม

“พอตรวจดูชะตาจรู๋ศรีอยู่ชยาดูแล้วลูกเอ๊ย พ่อไม่เคยหวั่นใจเรื่องใดเท่านี้เลย ท้าพม่านยกมาครั้งนี้ไพร่พลมากมายเหมือนคลื่นในทะเล ข้าทางเราก็เอาแต่

ตั้งรับอยู่ในเมือง ไม่เคยยกออกไปสกัดเสียตั้งแต่ปากทาง”

ท่านนั่งอยู่ชั่วขณะ กวาดสายตามองที่สะพาน...ที่สะพาน

“เมื่อก่อนนี้ เรายึดเมืองไว้เป็นปราการเพราะค่ายคูประตูหอรบแข็งแรง ด้านทานศึกได้ เสี่ยงอาหารก็สมบูรณ์ พอถึงหน้าน้ำ น้ำหลากมา ข้าศึกก็ถอนหนีไปหมดไม่กล้าอยู่ แต่ครั้งนี้หากว่าอ้ายพวกม่านมันหนาทานอยู่ได้จนถึงหน้าน้ำ เราจะทำมันได้”

ในเมื่อท่านทิ้งท้ายเป็นคำถาม ลูกชายคนโตก็กล้าตอบว่า

“เราก็อยารอให้มันหนาทานอยู่ได้จนหน้าน้ำ ลูกจะอาสาเป็นกองหน้าออกไป ตัดกำลังมันเสียแต่แรก”

พระยาเทพสงครามเป็นชายร่างสูงใหญ่ ผิวกายเกรียมแดดเป็นสีทองแดง แลคล้ายรูปหล่อโลหะ แข็งแกร่งด้วยเส้นเอ็นและมัดกล้ามเนื้อ สมกับใช้ชีวิตตรากตรำ ทำศึกและฝึกอาวุธในยามสงบมาตลอดชีวิต นัยน์ตามคมประดุจเหยี่ยว บวกกับ หนวดคก ริมฝีปากหนากว้าง ทำให้รูปหน้าท่านดูดุน จนแม้ขุนนางด้วยกันก็ยั้งนึกเกรง

บัดนี้ ความกังวลทำให้ดวงหน้าดูดุนนั้นดูแก่ซาลง

“ในยามนี้ ผู้จะบัญชากองทัพได้ก็มีแต่ขุนหลวงวัดประดู่ หากทำได้พอจะอาสาออกไปสกัดทัพพม่าที่ราชพริเสียเอง แต่จะให้ทำอย่างไรเมื่อขุนหลวงเจ้าอยู่หัวของเราท่านมิได้มีพระบรมราชโองการลงมา ขึ้นเจ้ายกไพร่พลออกไปโดยพลการ หัวจะขาดเสียก่อนยังไม่ได้เจออ้ายศัตรูปะไร”

บุตรชายคนรองซึ่งออกจะบ้าบิ่นมากกว่าพี่ชายออกความเห็นอย่างลืมตัว

“ถ้าอย่างนั้น ก็ขอให้ขุนนางใหญ่น้อยไปทูลเชิญทูลกระหม่อมวัดประดู่ ลาผนวชออกมาเป็นจอมทัพเหมือนครั้งก่อนลือซอรับ”

“เมื่อเข้ามิดนี้ เจ้าไม่เห็นหรือว่าพ่อเฝ้ากราบกรานพระองค์ท่านจนอ่อนใจ เสียดจอกบิณฑบาตเสร็จ กลับไปวัด พ่อก็รีบเข้าไปเฝ้า มิได้รับสิ่งเลยจนคำเดียว ทำราวกับไม่ทรงได้ยิน”

เรื่องนี้ความจริงก็แตกกันได้ว่า ขุนหลวงหาวัดจะทรงปฏิเสธ เพราะรับสั่งไว้ตั้งแต่คราวก่อนว่า จะไม่ทรงยุ่งเกี่ยวกับทางโลกอีกแล้ว ถือว่าเป็นเรื่องของบุญ

ของกรรมตามประสาสัตว์โลก

แต่ฝ่ายที่เป็นสัตว์โลกต่างหากเล่ายังตัดไม่ขาด โดยเฉพาะฝ่ายพระยาเทพสงคราม ซึ่งคาดคะเนว่าศึกครั้งนี้จะก่อความพินาศแก่กรุงศรีอยุธยายิ่งกว่าครั้งไหนๆ ท่านจึงร้อนใจนักหนาไม่รู้จะอย่างไรดี

พระยาเทพสงครามรู้ตัวว่า ครั้งหนึ่งท่านเคยได้ชื่อว่าเป็นหนึ่งในแม่ทัพฝีมือฉกาจของกรุงศรีอยุธยา ถ้าไม่เก่งขนาดนี้ก็คงไม่ได้ราชทินนามว่า 'เทพสงคราม' คือแก้วกล้าประดุจเทพยดาแห่งการทำศึก

ด้วยความสามารถขนาดนี้เอง เจ้าฟ้าอุทุมพรจึงทรงโปรดปรานรับเป็นราชวัลลภคนสนิท ติดตามพระองค์ไปทุกหนทุกแห่งในฐานะนายทหารฝีมือเอก แต่เมื่อเจ้าฟ้าอุทุมพรทรงมักน้อยเวรคืนราชบัลลังก์ก็ให้พระเชษฐาเจ้าฟ้าเอกทัศแล้วเสด็จไปผนวชที่วัดประดู่ทรงธรรม พระยาเทพสงครามก็ถูก 'หมายหัว' ทันทีว่าเป็นผู้ฝึกฝนกับเจ้าฟ้าอุทุมพร ไม่น่าไว้วางใจในราชสำนักอีกต่อไป

ท่านต้องย้ายบ้านเรือนออกมาอยู่นอกกำแพงเมือง เหมือนนกกระทาเทศกลายๆ ก็เพราะเหตุนี้ จนบัดนี้ แม้แต่ขุนนางใหญ่ด้วยกันก็ไม่ใครจะอยากมาคบค้าสนิทชิดเชื้อกับท่าน เกรงว่าจะพลอยถูกหมายหัวไปด้วย พระยาเทพสงครามจะไปปรึกษากับใครเรื่องการทำศึกสงครามก็อึดอัดใจ เพราะเกรงว่าจะมีคนยุแหยะแค้นรั่ว ก่อความระแวงว่าท่านคิดการใหญ่ ซึ่งราชสมบัติคืนให้เจ้าฟ้าอุทุมพร

พระยาเทพสงครามกวาดสายตามองบุตรชายหนุ่มแน่นทั้งห้าคนด้วยความอัดอั้นตันใจ

“ถ้าหากว่าพ่อคาดการณ์ไม่ผิด ทัพฝ่ายเราคงแตกพ่ายกันมาเป็นลำดับ จนถึงอยุธยา สักตพม่าไว้ไม่อยู่ พ่อจะลองดูอีกครั้ง จะไปกราบเรียนเจ้าพระยามหาเสนา ขอให้เจ้าคนใหญ่ของพ่อยกทัพออกไปทำนองส่งกองโจรลาดตระเวนดูลาดเลาพม่า เจ้าเลือกน้องชายไปด้วยสองคน ที่เหลือเอาไว้ป้องกันในกรุง”

บุตรชายก็มลงกราบบิดาโดยไม่มีความคิดเห็นอย่างใดอีก ลูกชายคนที่หนึ่งถึงสามนั่งรออยู่ในห้องเพื่อฟังรายละเอียด ส่วนคนที่สี่และห้าคลานถอยออกไปไม่ลืมปิดประตูอย่างมิดชิดเมื่อก้าวออกพ้นหอพระ

นกยุงนั่งอยู่หน้าเรือน เจ้าสั้มจุ่นได้ความจากผีพายแล้วรีบมารายงาน

ละล้าละลักได้ใจความว่า

“พี่พี่พายบอกว่ามีใบบอกเข้ามา ไม่รู้ว่าเรื่องอะไร เจ้าพระยาเสนาบดี
กลาโหมท่านเรียกเจ้าคุณผู้ใหญ่ไปในวังหลวง พอয়ারุงท่านออกมาก็ตรงไป
วัดประดู่ แต่ไปขอเข้าเฝ้าขุนหลวงวัดประดู่อยู่นาน ท่านก็ไม่ตรัสด้วยสักคำ...
ได้ความมาแค่นี้แหละขอรับ”

นกยูงโบกมือไล่เด็กชาย ผุดลุกขึ้นวิ่งตรงไปหาพี่ชายคนเล็กซึ่งใครๆ
เรียกว่าคุณพร้อม หรือหม่อมพร้อม มหาเด็กรู้แพ้ เมื่อคืนเข้าเฝ้าในวัง
เพิ่งจะกลับมาตอนเช้าด้วยสีหน้าอิดโรย

“พี่พร้อม พี่สอง ไปที่ห้องนั่งคะ น้องจะจัดข้าวปลาอาหารมือเข้าไว้ให้
ตอนนี้พี่ไปล้างหน้าเสียก่อนให้สบายๆ”

พี่ชายคนที่ห้า้มพลงมองน้องสาวอย่างเอ็นดู ส่วนพี่ชายคนที่สี่ตอบว่า

“ยังไม่กินดอกน้อง พี่ไม่ได้นอนทั้งคืน ขอเอนหลังสักครู่”

“ถ้าอย่างนั้นเหลือแต่พี่พร้อม รับข้าวเช้าคนเดียวก่อนไหมคะ” นกยูง
ทำเสียงจ้อเลาะพี่ชายคนเล็กซึ่งสนิทกับหล่อนมากที่สุด และตามใจมากที่สุดด้วย

“ดีเหมือนกัน พี่ขอไปล้างหน้าบ้วนปากเสียอีกที เตรียมหมากไว้ให้
พี่ด้วย”

พี่ชายว่าแล้วก็ลงไปที่เรือนเดียวกับพี่ชายคนถัดขึ้นไป ไม่รู้ว่าสายตา
น้องสาวมองตามไปด้วยความสมหวัง

อาหารเช้าจัดไว้ที่ห้องซึ่งเป็นเรือนเปิดผนังด้านหน้าโล่ง มีเพียงด้านข้าง
และด้านหลังรวมสามด้าน ชายคาแขวนกรงนกเขาส่งเสียงขันคูอยู่สามสี่กรง
ด้วยกัน แดดยามสายสาดส่องเข้ามาถึงชั้นบันไดเตี้ยๆ ก่อนก้าวขึ้นบนห้อง
กระทบลดตามธรรมชาติของพื้นไม้สักแผ่นใหญ่ขนาดคนนอนได้ตามสบาย
ซึ่งประกอบเข้าด้วยกันเป็นเรือนไทยหม้ออันโอ้อาเรือนนี้

สาวๆในบ้านคลานเข้ายกอาหารมาจัดตั้งไว้อย่างมีระเบียบล้วนเป็นจานชาม
ลายพุ่มข้าวบิณฑ์เข้าชุดกัน จัดเป็นสำรับสำหรับเจ้าของบ้านแต่ละคนไม่ปะปน
วางมาในถาดกลม เข้าชุดกับชามมีชั้นเงินพร้อมพานรองบรรจุน้ำเย็นสะอาดลอย
ดอกมะลิหอมกรุ่นมาให้ล้างมือ พร้อมด้วยผ้าซับมือเสร็จสรรพ

นกยุงนั่งดูแลเครื่องคาวหวานให้พี่ชาย พलगโบกสับดแมลงวันไปพलग
ใจจริงแล้วไม่ได้อยากจะเอาใจมากกว่าอยากรู้เรื่องราว

“คุณพี่ขา เจ้าคุณพ่อยังไม่ออกจากหอพระอีกหรือ” หล่อนเริ่มเลียเบี่ยง
“คงอีกนาน” คุณพ่อร่มนั่งขัดสมาธิตักน้ำพริกราดลงบนข้าวนุ่มหอมกรุ่น
แล้วเปิบเข้าปากอย่างเอร็ดอร่อย

เมื่อพี่ชายลงมือกินข้าวเสียแล้วก็ยากจะชวนคุยได้อีก หากนกยุงไม่ละ
ความพยายาม

“น้องได้ข่าวว่าทางราชพิธี กาญจนบุรีมีศึก เรือขึ้นมาจากทวาย มะริด
ตะนาวศรี เรื่องนี้หะหรือคะ เจ้าคุณพ่อถึงกังวลนัก”

พี่ชายชำเลืองมอง นึกอยากจะดูแต่ก็ดูไม่ลง เห็นหน้าตาใสสะอาดของ
น้องสาวแล้วใจอ่อน เพียงแต่ตบตบว่า

“อย่ายุ่งนะเจ้า ไม่ใช่เรื่องของผู้หญิงยิ่งเรื่อ”

ตอบอย่างนี้เป็นอันว่าคาดเรื่องไม่ผิด นกยุงถอนใจยาว

“คุณแม่ท่านสิ้นไปแล้ว ก็เหลือแต่น้องจะต้องจัดหาเสบียงอาหารให้คุณพี่
ไม่ให้ทรบล่วงหน้าบ้างหรือ จะได้เตรียมตัวทัน”

น้ำเสียงอ่อนหวานของน้องสาวทำให้พี่ชายใจอ่อนลง

“เรื่องนี้ เบื้องบนท่านยังไม่ได้มีพระบรมราชโองการว่ากระไร เราจะอดดี
ไปตระเตรียมผู้คนออกศึกก่อนก็ไม่สมควร”

“เจ้าคุณพ่อท่านเลยหนักใจใช่ไหมคะ” น้องสาวรุก

พี่ชายเฉลยพยักหน้า

“เจ้าคุณพ่อท่านไม่ให้แพร่งพรายออกไป ในเมือง อ้ายพวกสอพลอ
มันมีมาก น้องเอ๋ย ดีไม่ดีมันใส่ความว่าท่านระดมผู้คนคิดจะทำการใหญ่ขึ้นมา
เราก็อับาก บ้านเมืองตอนนี้มีแต่เสียงร้องละครกันระงมไปทั้งวัน ไม่มีใครห่วง
ศึกเหนือศึกใต้...”

พี่ชายนึกได้ว่าพูดมากไปเสียแล้วก็หยุดกึก มองหน้าน้องสาวคนสวย แต่
นกยุงฉลาดพอ ทำเป็นไม่รู้ไม่ชี้ เลื่อนขนน้ำดื่มส่งให้พี่ชายกลืนคอ

“คุณพี่อย่ากลัวเลยว่าน้องจะพูดปากพล่อยตามประสาหญิง วันๆอยู่บ้าน

ไม่ได้เจอใครทั้งนั้น คิดว่าจะไปกราบเท้าคุณอาในวังตั้งแต่เดือนก่อนก็ยังไม่ได้ไป”

หล่อนเปิดทางเอาไว้ให้พี่ชาย เพราะพี่ชายเป็นมหาดเล็กก็จริง แต่ได้ชื่อว่าฝ่ายหน้า ไม่อาจลวงล้ำเข้าไปในเขตพระราชฐานอันได้ชื่อว่าฝ่ายในมีแต่สตรีล้วนๆ ได้ ขวคราวใดๆ จากเจ้าเหนือหัวขุนหลวงเอกทัตโดยมากก็สะดุดอยู่ที่เขตฝ่ายในนี่แหละ ไม่ค่อยจะออกมาถึงข้างนอก หรือข่าวคราวจากข้างนอกจะส่งเข้าไปถึงประมุขของกรุงศรีอยุธยา บางทีก็ไปหยุดกึกเสียที่ฝ่ายใน ไม่ล่วงรู้ถึงพระเนตรพระกรรณจนแล้วจนรอด

บางครั้ง หากพี่ชายคนใดคนหนึ่งใครจะรู้ข่าวบางประการว่าไปถึงไหนแล้ว ก็ต้องส่งน้องสาวเข้าไปสอดแนม พาตัวไปติดต่อกับคุณอาผู้หญิงซึ่งเป็นนางในคนหนึ่งในวังหลวง ให้สืบข่าวตามแต่จะทำได้

พี่ชายทำหน้าที่คิด รู้ว่าน้องสาวคนนี้องไวปราดเปรียวนัก จึงลดเสียงลงกระซิบว่า

“แม่นกยูง วันไหนว่างลองไปกราบคุณอาผู้หญิงท่านบ้าง แล้วเงี่ยหูฟังให้ดีกว่าท่านพูดว่าอะไร แต่ว่าน้องเองอย่าไปปริปากพูดเรื่องศึกสงครามก่อนเป็นอันขาด พี่อยากจะรู้ว่าในวังพูดกันเรื่องนี้หรือเปล่า”

นกยูงดีใจจนแทบจะซ่อนยิ้มไว้ไม่อยู่ เรื่องเข้าเมืองเป็นเรื่องที่หล่อนชอบเป็นพิเศษ เป็นชีวิตจิตใจ หล่อนชอบชีวิตวังหลวง ซึ่งคึกคักเต็มไปด้วยผู้คนและสีสันอันงดงามของบรรดาเจ้าจอมหม่อมห้ามตลอดจนละครซึ่งแสดงกันอยู่ไม่เว้นแต่ละวัน วันไหนอยากออกจากวังไปเที่ยวในเมือง ก็อ้างกับคุณอาผู้หญิงว่าจะกลับมาเยี่ยมมารดาที่บ้าน แล้วออกจากวังหลวงไปจับจ่ายซื้อของก่อนจะกลับมา ค้างที่บ้านสักคืนหนึ่ง

ชีวิตอันรื่นรมย์ดำเนินมาตั้งแต่หัวจุกพันหัว จนกระทั่งกลายเป็นสาวน้อยแรกรุ่งผมประบ่า เพิ่งมาสะดุดหยุดกะทันหันสักหนึ่งปีเศษที่แล้วมา เมื่อมารดาป่วยหนักและถึงแก่กรรม หลังจากนั้นนกยูงไม่มีทางอื่น นอกจากจำใจลาจากคุณอาผู้หญิงกลับมาอยู่บ้าน รับประทานอาหารเป็นแม่บ้านแม่เรือนไปตามแกน มีเวลาจะออกจากบ้านเมื่อไรก็ต้องฉวยโอกาส เพราะใครๆ ก็รู้ว่าท่านบิดาหวงลูกสาวยิ่งกว่าแก้วตา

แต่เพื่อมิให้พี่ชายจับได้ว่าหล่อนอยากไปเที่ยวมากกว่าสนใจเรื่องธุระ
 การงาน นกยูงจึงซ่อนสีหน้า ทำหน้าเอางานเอាកการตอบเบาๆ ว่า
 “คุณพี่ไว้ใจน้องเถอะค่ะ”

สองสามวันหลังจากนั้น เจ้าคุณพ่อท่านเกือบจะไม่ได้กลับบ้าน เพราะต้องไปหา
 เจ้าพระยามหาเสนาเกี่ยวกับการกะเกณฑ์ผู้คน แต่จะกะเกณฑ์ไปไหน ทำกันได้
 อย่างไร นกยูงไม่รู้รายละเอียด รู้แต่ว่าท่านเคร่งเครียดและอารมณ์ไม่ดีจนคน
 เข้าหน้าไม่ติด หล่อนก็เลยส่งยี่ภู่ไปปรนนิบัติรับใช้ท่านแทนตัวหล่อน

“คืนนี้คุณพ่อกลับคงจะล่องสองยาม ฉันนั่งอยากรจะเข้านอนก่อน พี่ช่วย
 ดูละเรื่องข้าวปลาให้ท่านด้วย”

พระยาเทพสงครามท่านมีนางเล็ก ๆ หลายคน บัดนี้ก็กลายเป็นสาวใหญ่
 มีลูกเล็ก ๆ กระจงองแออ้ายอยู่ในเรือนบริวารรอบนอก ท่านจึงไม่ค่อยอยาก
 จะเรียกตัวขึ้นมารับใช้ มีแต่ยี่ภู่นี้แหละเป็นสาวส้างข้างเอาใจ อ่อนหวาน จน
 ท่านเรียกไปรับใช้อยู่เสมอ

เหลือแต่ว่ายังไม่ได้ส่งตัวให้ท่านเท่านั้นเอง เพราะท่านยังรอฤกษ์ยามดี
 อยู่

ส่งตัวยี่ภู่ไปรับหน้าบิดาได้แล้วก็โล่งใจ นกยูงตระเตรียมของฝากหลาย
 อย่างจากทางบ้านเพื่อนำไปเป็นของฝากคุณอาในวัง คืนนั้นนอนรอจนท่านกลับมา
 เมื่อเลยยามสองอย่างทีคิด เมื่อท่านรับประทานอาหารมื่อตึก มียี่ภู่หนึ่งรับใช้อยู่
 ใกล้ชิด เรียกว่าอารมณ์ท่านดีกว่าทุกเวลาแล้ว นกยูงจึงคลานเข้าไปหา

“ยังไม่นอนอีกหรือลูก” ท่านบิดาทัก

แสงตะเกียงน้ำมันส่องเรือง ๆ จับผิวหน้าท่านเป็นสีทองแดงคล้ำเข้ม
 แสดงว่าตรากตรำอยู่กลางแจ้งหลายวันติดต่อกัน

“ยังเจ้าค่ะ” นกยูงดึงพัดขนนกจากยี่ภู่มาพัดให้บิดาอย่างเอาใจ “กำลัง
 จัดส้มสุกลูกไม้อยู่ คุณอาท่านให้คนมาส่งข่าวว่าท่านคิดถึง ลูกก็เลยจะฝากของ
 ไปกราบเท้าท่าน”

ความจริงคุณอาในวังไม่รู้เรื่องรู้ราวอะไรด้วย นกยูงจำต้องอ้างอย่างนี้เพื่อ

ความสะดวกต่างหาก

“อย่างนั้นรี” พระยาเทพสงครามมิได้แคลงใจแม้แต่น้อย “หากว่าคุณอาเธอคิดถึงเจ้าก็ตั้งไปกราบทานเอง จะใช้บ่าวไปก็เนาเสียด”

“เจ้าคะ” นกยูงรับคำด้วยท่าที่สงบเสถียร

พอสมหวังแล้ว เกรงว่าท่านบิดาจะเกิดรู้เท่าทัน สาวน้อยก็อุบอปปางว่าจะไปจัดของต่อ แล้วเลยกราบอีกครั้ง คลานกลับลงจากหอนั่ง ปล่อยเจ้าของบ้านไว้กับหญิงสาวคนโปรด และไม่ลืมสั่งวงมโหรีซึ่งพักผ่อนเป็นอันดีแล้วตั้งแต่หัวค่ำให้ขึ้นมาบรรเลงเพลงไพเราะกล่อมอารมณ์ประมุขของบ้านให้แช่มชื่นไปกับบรรยากาศยามดึก

นกยูงเข้านอน แล้วหลับไปด้วยความสุขและความสมหวังที่จะได้เข้าวังในวันพรุ่งนี้

หม่อมแสนเป็นน้องสาวแท้ๆ ของพระยาเทพสงคราม เธอเคยเป็นหญิงงามขึ้นชื่อคนหนึ่งนับแต่วัยแรกรุ่ง จึงไม่แปลกอะไรที่วาสนาจะส่งให้ขึ้นเป็นถึงหม่อมในเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร์ กรมขุนเสนาพิทักษ์ ผู้เคยทรงดำรงตำแหน่งเป็นกรมพระราชวังบวรสถานมงคลในแผ่นดินก่อน

เจ้าฟ้าหนุ่มพระองค์นั้นทรงงามทั้งรูป งามทั้งฝีมือพระหัตถ์ในกวีนิพนธ์ยิ่งทรงเป็นพระราชโอรสพระองค์ใหญ่ในพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศด้วยแล้ว ก็ยิ่งทรงก้าวขึ้นสูงลิบลัวในตำแหน่งอุปราชหรือเรียกกันว่ากรมพระราชวังบวร‘วังหน้า’ จนเชื่อกันในหมู่ไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินว่า จะต้องครองบัลลังก์ไม่วันใดก็วันหนึ่ง

ชีวิตของหม่อมแสนในฐานะหม่อมห้ามคนโปรดในวัยสาวนั้นอึดอัดเต็มไปด้วยความสุขพรั่งพร้อม นกยูงยังเยาว์อยู่มากจนจำความไม่ได้ แต่ก็ได้รับคำบอกเล่าจากมารดาอยู่เสมอว่า ‘คุณอาท่านมีบุญ’ แต่พอโตจนค่อยรู้ความ นกยูงก็พบว่าโชคชะตานั้นโหดร้ายอย่างไม่น่าเชื่อ เพราะในตอนนั้น ‘คุณอาคนงาม’ ไม่มีบุญวาสนาอีกต่อไปแล้ว

เจ้าฟ้าธรรมธิเบศร์ทรงล่วงลับดับสูญด้วยชะตากรรมอย่างไม่น่าจะเกิดได้สำหรับเจ้าในแวดวงนี้ ทรงถูกกล่าวหาว่าเป็นชู้กับเจ้าฟ้าสังวาลย์ หนึ่งในพระมเหสี

ของพระราชบิดา ครั้นรับเป็นสัตย์ถึงความผิดแล้วก็ถูกโยยจนสิ้นพระชนม์คาหาวย
นั้นเอง เท่านั้นยังไม่พอ ครั้นสิ้นพระชนม์แล้ว บรรดาเจ้าจอมหม่อมห้ามทั้งหลาย
ก็พลอยถูกทางมรสุมกระหน่ำ ถูกริบราชบาทตกเป็น 'ของหลวง' กันทั้งหมด
ราวกับว่าเป็นข้าวของเครื่องใช้ในวัง สุดแต่ใครจะกวาดต้อนเอาไปไว้ใช้

หม่อมแสนยังไม่เคราะห์ร้ายจนเกินไป เธอรอดตัวทันเข้าพึ่งพระบารมี
เจ้าฟ้าหญิงสองพระองค์ คือเจ้าครอกฟ้ากุณฑลและเจ้าครอกฟ้ามุกกุเสียทันเวลา
ไม่ทันต้องตกเป็นบริจาริกาของเจ้านายพระองค์อื่น แต่ก็หมดยศ หม่อมอำนาจ
วาสนา ครองตัวอย่างสงบเสถียรอยู่ในตำแหน่งของเจ้าฟ้าหญิงทั้งสองพระองค์

ในช่วงนั้นแหละที่นกยูงถูกส่งตัวเข้าวังตามธรรมเนียมของลูกผู้ดีมีตระกูล
จะอยากเข้าหรือไม่อยากเข้าก็ต้องถูกส่งตัวเข้าไปรับการศึกษาบรมจนได้ แต่
หล่อนเป็นเด็กที่ปรับตัวได้เร็ว เข้าวังไม่กี่วันก็ซุกซนแอบแฝงกายเข้าตำหนักโน้น
ตำหนักนี้ ทำความรู้จักกับสาวสรรค์กำนันนางโดยทั่วไป จนคุ้นตาต้องเรียกตัว
มาดูมาตีแทบไม่เว้นแต่ละวัน

“แก่นแก้วนักแม่หลานสาวตัวดี รู้ไปถึงไหนขายหน้าฉันถึงที่นั่น”

วิธีปรามนกยูงให้เสียบักคือบังคับให้อ่านเขียนหนังสือ คัดลายมือ เพราะ
ตำหนักของเจ้าฟ้าหญิงทั้งสองนี้ผิดจากที่อื่น ทั้งสองพระองค์มิได้โปรดงานฝีมือ
ร้อยดอกไม้ อบรมย่า ย้อมผ้า หรือเครื่องคาวหวานตามแบบหญิงอยุธยาโดยมาก
หากโปรดงานนิพนธ์เป็นเรื่องละครยาวเหยียด ชื่อเสียงเรียงนามแปลกหูชาวอยุธยา
ว่า ‘อิเหนา’ หรือ ‘ดาหลัง’

ถึงชื่อไม่คุ้นหู แต่เนื้อเรื่องแสนจะสนุกสนานเป็นที่ถูกอกถูกใจชาววังยิ่งนัก
ตัวพระตัวนางก็ช่างเหมาะเจาะกินใจคนดู โดยเฉพาะพระเอกซึ่งรูปร่างมั่งคั่ง
มากด้วยฤทธาภาพและบุญญาบารมี เจ้าจอมเพ็ญผู้รับพระเด่นมนตรีตัวเอก
รำถึงบทถึงบาทจนกระทั่งได้เลื่อนฐานะขึ้นเป็นเจ้าจอมพระสนมเอกคนโปรดของ
ขุนหลวงเอกทัต ก็เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายในวังหลวง

นกยูงเป็นนางข้าหลวงรุ่นเล็ก ไม่มีบทบาทอะไรกับเขานัก ประกอบกับ
หม่อมแสนคอยกวาดขันให้อ่านเขียนหนังสืออยู่ในตำหนัก รูปโฉมเมื่อแรกรุ่นของ
หล่อนจึงไม่ได้สะดุดตาถึง ‘เบื่องบน’ ทั้งที่ผู้ใหญ่หลายคนออกปากกลับหลังว่า

“สมัยสาว ๆ ใดๆ ว่าหม่อมแสดสวยมากแล้ว หลานสาวกลับสวยกว่าเสียอีก”

พออายุได้สิบห้าปี กำลังผุดผาดแตกเนื้อสาว นกยูงก็ทูลลากลับไปอยู่บ้าน เพราะมารดาป่วยหนัก แล้วไม่ได้มีโอกาสกลับเข้ามาเป็นชาววังอีกเลย เวลาที่ล่วงเลยมาปีกว่าแล้ว เป็นอันว่าพ้นพระเนตรของขุนหลวงไปโดยปริยาย

ขณะนี้ สาวน้อยกำลังก้าวขึ้นบันไดตำหนัก ซึ่งเป็นตึกสองชั้นก่ออิฐถือปูน มั่นคงตามแบบตำหนักในเขตพระราชฐานชั้นใน แตกต่างไปจากบ้านไม้ธรรมดาของเหล่าขุนนางราชบุตร ไกลกันนั้นมีศาลาใหญ่ซึ่งใช้เป็นที่พักผ่อนของบรรดานางข้าหลวงตลอดวัน จับกลุ่มสนทนาปราศรัยกันบ้าง ทำงานเล็กๆ น้อยๆ บ้าง ตกบ่ายเจ้าฟ้าทั้งสองพระองค์เสด็จลงที่ศาลานั้น เพราะอากาศเย็นสบาย มีลมพัดถ่ายเทมากกว่าตำหนักชั้นบน นางข้าหลวงก็จะมาเฝ้ากันอยู่พร้อมหน้าพร้อมตา

แต่ว่าหม่อมแสดเธอไม่เหมือนนางข้าหลวงอื่น จะเรียกเธอว่านางข้าหลวงก็ไม่ได้ ฐานะเธอสูงกว่นั้น แต่ก็ไม่ถึงกับเป็นเจ้านาย เธอจึงใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ในห้องส่วนตัวชั้นล่างของตำหนัก ทำงานตามที่ทรงมอบหมายไปเรื่อยๆ มีนางข้าหลวงที่คุ้นเคยพลัดกันเข้ามาหาตั้งแต่เช้าไปจนกระทั่งก่อนเข้านอน

เมื่อนกยูงลดตัวลงที่ประตูห้อง คลานเข้าไปหา คุณอาของหล่อนกำลังก้มหน้าก้มตาคัดหนังสือในสมุดข่อยอยู่ตามลำพัง มีสาวใช้สองคนคลานอวบแวบอยู่ตรงระเบียงนอก ไม่ได้เข้ามารบกวน

หม่อมแสดยกหน้าขึ้น เห็นหลานสาวก็ร้องทักอย่างดีใจ

“แม่นกยูง เออเนาะ อาคิดถึงอยู่ที่เดียว อายุยืนจริง”

นกยูงพยักหน้าให้บ่าวผู้หญิงที่ตามมาหลายคนยกของฝากจากทางบ้าน มาวางเรียงรายไว้ริมฝาห้อง หล่อนเองนอกจากก้มลงกราบแล้วยังคลานเข้าไปกอดเอวคุณอาอย่างฉอเลาะ เพราะรู้ว่าเธอชอบความสนิทสนมแบบนี้ แม้ปากเธอจะดูเหมือนไม่พอใจก็ตาม

“อู๊ย อะไร มาถึงก็เข้ามากอด ไม่ใช่เด็กๆ แล้วนะจ๊ะ แม่หลานสาว”

“นกยูงคิดถึงคุณอาเจ้าค่ะ อยู่บ้านไม่มีความสุขเลยสักนาทีเดียว คิดถึงแต่ในวัง...อยากจะทำกราบทำคุณอาอยู่หลายเดือนแล้วก็ได้”

หม่อมแสมมองดวงหน้าสดใสของหลานสาวแล้วถอนใจยาว เธอเองก็คิดถึงหลานเช่นกัน

“จะอย่างไรละ คุณพ่อก็มีลูกสาวอยู่คนเดียว อยากจะให้ เป็นแม่ศรีเรือน”

“นกยูงคิดอยู่นะเจ้าคะ หากว่าพี่อยู่เลื่อนขึ้นเป็นคนรับใช้คุณพ่อแล้ว นกยูงจะขอกลับเข้ามาอยู่ในวังอีกสักครั้ง ท่านคงไม่ขัด”

หม่อมห้ามซึ่งยังงามพริ้งเพรา แม้อายุล่วงเข้าวัยกลางคนแล้ว วางมือจากสมุดข่อยพลงถามด้วยความสนใจ

“ตกลงนางจะจะได้เป็นเมียบ่าวอีกคนหนึ่งหรือไม่”

เธอไม่ได้รังเกียจอยู่ แต่ก็ไม่ได้รัก เพราะถือมาตั้งแต่แรกแล้วว่าหล่อน เป็นเพียงหญิงรับใช้คนหนึ่งในบ้าน

“คงจะยกย่องมากกว่าเมียบ่าวละเจ้าคะ คงจะให้อยู่บนเรือน”

“แล้วแม่นกยูงล่ะหลาน”

“นกยูงอยู่อีกเรือนหนึ่งเจ้าคะ แล้วอย่างที่กราบเรียน หากทำได้จะขอกลับมาพึ่งใบบุญคุณอา”

หม่อมแสมรุดนี้ไปที่สมุดข่อยพยกหน้ากับหลานสาว

“ถ้ามาก็จะได้ช่วยอาเขียนพระนิพนธ์ให้จบ เรื่องยาวเหลือเกิน จะหาคนมาช่วยเขียนลงสมุดก็หาตัวยากเต็มที มีแต่พวกอาลักษณ์ผู้ชาย จะปล่อยเข้ามาในเขตชั้นในก็ไม่ได้”

นางข้าหลวงที่อ่านเขียนได้มีเพียงไม่กี่คน แล้วยังเขียนผิดๆ ถูกๆ อ่านหนังสือก็ไม่เก่ง จึงเป็นความรับผิดชอบของหม่อมแสมผู้เชี่ยวชาญเรื่องการอ่านเขียน เพราะเคยทำหน้าที่ทำนองคนสนิทในเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร์มาก่อน จดจำทำนองกาพย์เห่เรือและโคลงต่างๆ มาจารึกลงในสมุดหลายต่อหลายเล่มด้วยกัน

“มาก็ดีแล้ว บ่ายนี้อายากจะฟังกาพย์พระนิพนธ์ แม่นกยูงเสียงดี ขับให้ฟังหน่อย” เธอเลื่อนสมุดข่อยไปเก็บรวมไว้กับสมุดอื่นๆ เป็นตั้งสูง

แล้วจึงเหลือบไปเห็นของฝาก

“นั่นขนอะไรมามากมาย”

“ของจากทางบ้านเจ้าคะ ส้มสุกลูกไม้ในสวน น้ำผึ้งเพิ่งจะได้มาใหม่ๆ แก้วบ้านผึ้งมากมายเหลือเกิน”

“นำขึ้นถวายสมเด็จพระเจ้าฟ้าทั้งสองพระองค์ด้วยสิ” สีน้าหม่อมแสนบอกความพอใจ “ท่านคงดีพระทัยที่เห็นแม่นกยูง อีกต่อไปจะขอกลับเข้ามาอยู่ในวัง อาจจะช่วยทูลขอให้แข็งแรง”

เธอเลื่อนกายไปใกล้เขียนหมาก นกยูงก็ขยับตัวเข้าไปช่วยอย่างเต็มใจ มองดูลำแขนขาวกลมเคลื่อนไหวไปมาเหนือหมากสีแดงสดและพลูสดใบเขียว สะอาด พลาгодนิกขึ้นชมในความงามแปลกตาที่ได้เห็นเสียมิได้ แม้ว่าจะเห็นมาตั้งแต่เยาว์ก็ตาม

สมัยนั้น หญิงงามที่นิยมกันก็คือสาวผิวเหลืองนวล หรือชาวผ่องพรรณ อย่างประสมเลือดจีนไปเลย หน้าหวาน จริตกริยาอ่อนช้อยนุ่มนวล แต่คุณอาของนกยูงนั้นเธอมีเชื้อสายพราหมณ์ตั้งแต่สมัยคุณปู่ของเธอ เดินเรือมาจากชมพูทวีปในสมัยพระเจ้าอยู่หัวปราสาททอง ล้วนเป็นชายร่างใหญ่หน้าตาคมเข้ม จมูกงุ้มเป็นสัน นัยน์ตาลึกคล้ายพญาเหยี่ยว ผิวขาวอมแดง ผมดำสนิทหยิกเป็นคลื่น ผิดคนไทย เมื่อมาผสมสายเลือดกับหญิงอยุธยา ลูกหลานที่ตกทอดมาถึงรุ่นหลานก็กลายเป็นชายหญิงร่างสูงโปร่งมีสง่า ผิวไม่ว่าขาวหรือคล้ำก็ตาม จะเจือปนด้วยเลือดผาดแดงเรื่อผิดกับผิวชาวเหลืองอย่างคนไทย ดวงตาใหญ่คมดำขลับรับกับเส้นผมดกหนาแลสลวย

ดูอย่างคุณอาแสด จนล่วงเข้าวัยนี้แล้วก็ยังสูงระหง มีสง่าน่าชม หน้าคม ผงงามเช่นเดียวกับผิวขาวผ่อง ขัดสีด้วยขมิ้นจนกลายเป็นสีเหลืองระเรื่อเหมือนกลีบดอกไม้อ คล้ายกันกับผิวของนกยูงไม่มีผิด แตกต่างกันเพียงว่าสีหน้าคุณอาดูมเศร้าอย่างคนผ่านความทุกข์มามาก ในขณะที่ดวงหน้าหลานสาวดูรื่นรมย์ นัยน์ตาใสเป็นประกายอย่างคนไม่เคยแผ้วพานความทุกข์ใดๆ มากไปกว่าความโศกเศร้าชั่วคราวครั้งชั่วคราว

“เจียนหมากให้อาที่เถอะ แม่นกยูง” เธอว่า แล้วถามว่า “มาจ้องอาอยู่ทำไม”

“มองคุณอาเจ้าคะ มองเท่าไรไม่เคยเบื่อเลย”

“เหลวไหล” คุณอาค้อน ทาก้อนด้วยความเอ็นดูมากกว่าติเตียน “โตเป็นสาวแล้ว อย่ารื้ออ่านพูดเล่นจนเคยปาก”

นกยูงไม่ว่าอะไรอีก เจียนหมากเสร็จแล้วก็คลานไปหยิบสมุดข่อยในตู้ข้างฝามาส่งให้หม่อมแสด ให้เธอเลือกเอาเองว่าจะฟังบทไหน

“ไปปิดประตูให้สนิทเสียด้วย หลาน”

หม่อมแสดกำชับอย่างนี้ แม้ว่าการอ่านบทพระนิพนธ์ของเจ้าฟ้าผู้ล่วงลับมิใช่เรื่องกวดขันห้ามปรามกันอีกต่อไป แต่ก็เป็นเรื่องที่ทำโดยเปิดเผยไม่ได้อยู่ดี เคารพดีที่เป็นตำหนักนี้ เจ้าครอกฟ้าสองพระองค์ท่านมิได้ทรงห้ามปรามเพราะทรงถือว่าร่วมชะตากรรมด้วย เนื่องจากพระชนนีคือเจ้าฟ้าสังวาลย์นั่นเอง ถึงกระนั้นก็ต้องอ่านกันเงียบๆ จะทำเป็นเรื่องเอิกเกริกอย่างอ่านพระนิพนธ์บทละครเรื่อง ‘ดาหลัง’ หรือ ‘อิเหนา’ ไม่ได้เป็นอันขาด

หลายครั้งนกยูงนึกส่งสารคุณอาอย่างจับใจ แม้แต่ความสุขเล็กๆ น้อยๆ เช่นการทบทวนพระนิพนธ์เจ้าฟ้าธรรมธิเบศร์ก็เป็นเรื่องยากลำบาก กฎมณเฑียรบาลนั้นคุกคามอย่างน่ากลัวนักสำหรับชาววัง เมื่อเจ้าฟ้าผู้อาภวสิ้นพระชนม์ไปแม้พระศพก็ต้องลักลอบกันไปฝังอย่างเงียบๆ ไม่อาจมีพระเมรุมาศได้อย่างเจ้านายทั่วไป เนื่องจากสิ้นพระชนม์เพราะต้องโทษตามกฎหมายมณเฑียรบาล ส่วนพระนิพนธ์ที่ล้อเลียนกันตลอดสมัยยังดำรงพระชนม์อยู่ ก็กลายเป็นเรื่องต้องห้าม चुบชิบบอกกันเหมือนเป็นความผิดร้ายแรง

“อ่านตอนนี้แหละ ตอนชมนาง...ครั้งนั้นเสด็จประพาสทางลำน้ำ อาไม่ได้ตามเสด็จด้วย เมื่อเสด็จกลับมาถึงวังก็รับสั่งว่าคิดถึงผู้ที่อยู่ข้างหลัง ถึงนิพนธ์ตอนนี้ขึ้นมา”

สีหน้าคนพูดเข้มขึ้นจนผิดตาเมื่อเอ่ยถึงความหลัง ทำให้ดูเปลี่ยนแปลงราวกับเธอกลับคืนสู่วัยสาวอีกครั้งหนึ่ง

นกยูงเริ่มต้นอ่าน เสียงของหล่อนอ่อนหวาน แจ่มใส ฟังเจี๊ยบแจ้วโดยไม่ต้องดัดเสียงให้มีจริตผิดธรรมชาติ การออกเสียงชัดเจนทุกคำ จนเคยมีคนออกปากว่า น่าจะไปเอาดีทางเป็นนางนักร้องขับจำเรียงมโหรีถวาย

“เรื่อยเรื่อยมารอนรอน	สุริยจรเข้าสายันห์
เรื่อรวงส่องสีจันทร์	ส่องแสงกล้าน่าพิศวง
ลิวลิวจันทร์แจ่มฟ้า	เหมือนพักตราหน้าพลผจง
สูงสวยรวยรูปทรง	สงครีเจ้าเท่าสีจันทร์”

นกยูงอดยิ้มไม่ได้ ‘สูงสวยรวยรูปทรง สงครีเจ้าเท่าสีจันทร์’ จะเป็นใครได้ นอกจากคุณอาพระสนมเอกเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร์ ผู้หญิงในวังหน้ามีที่ไหนกันที่จะสูงระหง สวยสง่าเพราะผสมเลือดต่างชาติอย่างหม่อมแส

“นวลจันทร์เป็นนวลจริง	เจ้างามพริ้งยิ่งนวลปลา
คางเบือนเบือนหน้ามา	ไม่งามเท่าเจ้าเบือนชาย”

หม่อมแสเป็นหญิงมีจริตกิริยาเฉพาะตัว ไม่กระชดกระช้อยนุ่มนวลอย่างหญิงสาววังคนอื่นๆ แต่จริตของเธอคือความงามแบบคม ไว้ท่าที่ ยามสบตาชายเธอเบือนหน้าวัดสายตาไปอีกทางนั้น นกยูงเคยเห็นมาแล้ว แล้วรู้ด้วยว่าชายนั้น แม้เป็นเจ้านายสูงศักดิ์ ก็ยังไม่วายแลตามจนลับตาด้วยความติดตาต้องพระทัยเป็นล้นพ้น

“เพียนทองงามดังทอง	ไม่เหมือนน้องห่มตาตพราย
กระเหแหห่างชาย	ดังสายสวาทคลาดจากสม”

ผ้าตาตทองที่ใช้เป็นสไบห่มเวลาออกงานพิธีมีหน้ามีตาต่างกับผ้ายกทอง ผ้าเขียนทองดงาม สมัยยังเป็นพระสนมเอก บัดนี้ถูกเก็บลงหีบหนังสือตำรายของจีนซึ่งตั้งอยู่มุมห้อง กลืนอบรำจิตจางไปตามกาลเวลา หม่อมแสในวันนี้ห่มเพียงผ้าลายเทศ สไบสีใต้อ่อนพาดอยู่บนทรวดทรงที่ยังกลมกลึงดูสาวน้อยเกือบไม่มีเครื่องประดับใดๆ นอกจากแหวนก้อยวงเล็กๆ เพราะเครื่องประดับสูงค่ากว่านั้นถูกริบไปหมดแล้ว

“ทำไมหยุดอ่านเสียล่ะ” เธอถามทักเมื่อหลานสาวหยุดเฉยไปจนผิดสังเกต
 “นึกถึงคุณอาเจ้าคะ นางในกาพย์นี่คงไม่ใช่ใครอื่น”

“วู้ย ไม่ใช่ดอก” เธออุทานพลางตัวตวยตาดำค้อนเหมือนความหลัง
 อ้นงดามกลับคืนมาอีกครั้ง “ท่านทรงมีหลายนางจะตายไป เดียวก็ทรงรำพึงถึง
 แม่หน้านวลเป็นปลานวลจันทร์ เดียวก็รักแม่คนผิวเรื่อเรื่อเนื้อสองสีเหมือน
 ดอกจำปา เดียวก็ชาวผ่องเป็นแม่พุดจีบจิ้น อานะปลายแถว ไม่มีหรอก”

นกยูงอมยิ้มอย่างนึกขื่นจริตกิริยาของอีกฝ่าย นานๆจะได้เห็นสักครั้ง

“แล้วใครล่ะเจ้าคะ จะ‘สูงสวยรวยรูปทรง’อย่างคุณอา”

“จะไปทราบหรือ” หม่อมแสดวัดเสียงนิดๆ ขวยเขิน แต่พอรำลึกถึง
 เหตุการณ์หลังจากนั้นได้ นัยน์ตาก็หม่นมัวลง

เธอพูดต่อไปว่า

“อีกไม่กี่วันจะครบอีกปีหนึ่งแล้ว...วันสิ้นพระชนม์ อาอยากจะทำบุญ
 ใ้หัวพระที่วัดไชยวัฒนารามเหลือเกิน แต่ก็จั้นใจ อยู่ในที่เหมือนถูกติดขังตาปี-
 ตาชาติ”

ความกระวนกระวายคับแค้นเล็ดลอดออกมาบ้างที่ทางเสียง ทำให้นกยูง
 ได้โอกาสจะเลียบเคียงว่า

“ในวังหลวงตอนนี้ก็ยังคงครึกครื้น ละเม็งละครเล่นกันอยู่ทุกคำคืน คุณอา
 ยังรู้สึกเหมือนถูกขังอยู่หรือเจ้าคะ”

“สนุกสนานกันซี เจ้าจอมตัวโปรด หม่อมเพ็ญ หม่อมแมนฝึกนางละคร
 รุ่นเล็กๆขึ้นมาแทนตัวไม่เว้นแต่ละวัน ครึกครื้นระมกกันอยู่ไม่เป็นอันคิดเรื่อง
 อื่น”

น้ำเสียงหม่อมแสดบอกความขมขื่นอย่างไม่ปิดบัง หลานสาวเป็นคนเดียว
 ที่เธอจะระบายอารมณ์ได้

“เห็นแว่วๆว่าไอ้พวกข้าศึกมันตีระยมาตามหัวเมือง แต่ก็แว่วเท่านั้นเอง
 นะหลาน ไม่เห็นว่าในวังหลวงนี้จะมีใครพูดถึง เจ้าประคุณขุนหลวงท่านก็เสด็จ
 ลงโรงละครเกือบทุกคืน คนเฝ้าได้ก็เจ้าพระยาพลเทพนั่นแหละคนเดียว คนอื่น
 ไม่มีหรอกที่จะไ้พระทัย...อ้อ ยกเว้นคุณพระนายศรีสรรัักษ์ เพราะนั่นนะพี่ชาย

เจ้าจอมเพ็ญ เจ้าจอมแมน”

หม่อมแสนผิดจากนางในวังอีกโดยมากที่นิยมการซุบซิบนินทาเรื่องในหมู่ผู้หญิงด้วยกัน หรือไม่ก็แสวงหาความรื่นรมย์ไปวันๆ จากละครและมโหรีในวังหลวง เธอค่อนข้างจะจริงจังกับชาวคราวอันไม่น่าที่ผู้หญิงจะสนใจ นกยูงจึงคิดว่าจะเลียบเคียงสดับตรับฟังได้ไม่ยาก

“นี่อีกที อาไม่อยากจะแม่นกยูงเข้ามาอยู่ในวัง เกิดเป็นที่ต้องพระทัยขึ้นมาก็จะมีกรรม ถูกจำจองอยู่ในวังตลอดปีตลอดชาติอย่างอา ขนาดจะถวายบังคมลากลับไปบ้านก็ยังทำไม่ได้ เกิดเรื่องอะไรขึ้นมาก็ไม่รู้จะหันหน้าไปพึ่งใคร”

นกยูงฟังเฉยๆ เหมือนไม่มีความเห็น หากแต่สมองซึมซับข้อความทั้งหมดไว้อย่างว่องไว

“เจ้าคุณพี่เป็นอย่างไบบ้างละ แม่นกยูง แล้วพี่ชายทั้งหลายด้วย”

“ไม่เจ็บไม่ใช่อะไรเจ้าคะ สิ่งเหล่านี้ให้มาราบเท้าคุณอาเสมอๆ อย่าได้ห่างไปนาน มีประสงคอะไรอะไรก็ส่งข่าวออกไป คุณพ่อก็จะจัดหามาให้”

คุณอาคายซานหมากลงกระโถน สะอึกไปหยิบตลับสีผึ้งมาเปิดฝา ใช้นิ้วสีผึ้งหอมสีปากช้าๆ ด้วยท่าทางครุ่นคิด

“ยายังไม่มีอะไรดอกหลาน นอกจากอยากจะทำบุญถวายสมเด็จพระมหาอุปราชที่วัดไชยวัฒนาราม อาไปไม่ได้ แม่นกยูงไปแทนอาที่ได้ไหม อาจะจัดของส่งออกไปให้”

“เจ้าค่ะ”

หม่อมแสนดเสียดเสียงลงอีก

“อาได้ข่าวมาว่าเจ้าพระยาพลเทพกำลังเฟื่องฟู อำนาจวาสนามาก เห็นว่าคุณพี่จะต้องระมัดระวังตนเอาไว้บ้าง เผื่อเขาจะเพ็ดทูลให้ระวางคุณพี่ขึ้นมาเราก็จะลำบาก”

สายตาคูณาคคมไม่เลวเลย แสดงว่าเรื่องอะไรในวังนี้มิได้ผ่านสายตาเธอไปง่ายๆนัก ทั้งที่ภายนอกดูเก็บตัวเรียบร้อยอย่างนี้ก็เถอะ

ค่อยๆคุยกันไปอีกไม่ถึงชั่วโมง นกยูงก็มองเห็นบรรยากาศในวังหลวงได้ว่ายังครึกครื้นรื่นเริง มิได้หวั่นไหวต่อข่าวข้าศึกยกทัพคืบคลานใกล้กรุงเข้ามาทุกที

แม้แต่หน่อย มีแต่คุณอาเท่านั้นดูวิตกอยู่ลึกๆ คล้ายกับว่าเธอเองรู้ข่าวระแคะ-ระคายบางอย่าง หรือมิฉะนั้นเธอก็มีบางสิ่งหรือบางประการทำให้ไม่สบายใจ

พูดถึงประการหลังนี้ นกยูงคิดว่ามีเหตุผลที่เดียวที่คุณอาเธอจะทดลองวิชาลึกลับบางอย่างซึ่งตกทอดกันมาในตระกูลของเธอโดยเฉพาะ สมัยเด็กๆ นกยูงก็ถูกฝึกวิชานี้ แต่ว่าห่อนยังเด็กเกินกว่าจะเข้าใจอะไรได้มาก

คุณอาเคยเล่าความเป็นมาให้ฟังว่า ต้นตระกูลพราหมณ์ที่เธอสืบสายมานั้น จะว่าไปแล้วยืนยาวมานับร้อยชั่วคน ย้อนกลับไปถึงสมัยก่อนพุทธกาลเสียอีก ในครั้งกระโน้น เป็นพราหมณ์ผู้ทำหน้าที่ในพิธีบูชาไฟในนิกาโยไศวะหรือบูชาพระอิศวรผู้เป็นเจ้า มีหน้าที่ติดตามไปในกระบวนทัพ ซึ่งจะต้องอัญเชิญกองไฟไปในฐานะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ลูกหลานสืบเชื้อสายกันมาจึงถูกฝึกหัดจนกระทั่งรู้จัก ‘เตโชกลิน’ คือการเพ่งไฟเพื่อให้จิตรวมเป็นหนึ่งเดียว เกิดพลังอำนาจบางประการ เช่น การมองเห็นนิมิตเป็นภาพแจ่มชัด ย่อหรือขยายภาพนั้นให้เล็กและใหญ่ได้ตามใจต้องการ ขึ้นต่อไปก็คือมองเห็นนิมิตเหตุการณ์ที่จะบังเกิดในอนาคตได้

“ส่วนท่านที่ชำนาญมาก ๆ ก็อาจจะทำได้มากกว่านี้” หม่อมแสดเล่าغمท่าย

นกยูงนั่งฟังนัยน์ตาโตเหมือนฟังนิทาน

“ทำอะไรได้บ้างเจ้าคะ คุณอา”

“อาก็ไม่เคยเห็นด้วยตาตนเองหรอกนะจ๊ะ แต่เล่าสืบกันมาว่า เมื่อครั้งคุณปู่ท่านเดินทางข้ามทะเลมาถึงอยุธยา ท่านยืนยอระยะทางให้เหลือเพียงไม่กี่วันเท่านั้นเอง เหมือนแม่ นกยูงนั่งเรือไปแค่สระบุรี”

“อะไรจะปานนั้น” สาวน้อยอุทาน

“เรื่องเหล่านี้พวกผู้หญิ๊งอย่างอาอย่างหลานเห็นทีจะไม่ได้เรียนรู้ละเอียดนัก เรื่องเตโชกลินนั้นพอทำได้ เพ่งปฏิภาณนิมิตนั้นอาทำได้ แม่ นกยูงเหลวไหลเสียมาก มิฉะนั้นก็ทำได้แล้ว”

นกยูงทำหน้ามอยเหมือนรู้ตัวว่าผิด

วิชาเหล่านี้เชื่อว่าไม่รู้ แต่ไม่ค่อยสนใจที่จะฝึกฝน พี่ชายคนเล็กนั้นแหละแอบฝึกหัดให้หลายเรื่องด้วยกัน เอาไว้เล่นสนุกเหมือนกับเล่นกล หากล่วงรู้ถึงหู

คุณพ่อเมื่อไรเป็นถูกเขียนหลังลายพร้อย เพราะท่านถือว่าเป็นเรื่องเอาจริงเอาจัง จะทำเล่นเหมือนพวกหมอมั้ยายมदनักมายาในเมืองนั้นไม่สมควร

สาวน้อยปิดปากเงียบไม่ยอมบอกว่าหล่อนเข้ามาสืบกระแสรายในวัง ถึงตอนเที่ยงคุณอาชวนกินข้าวปลาอาหาร ตักบាយออกจากห้องไปที่ศาลาให้พวกผู้ใหญ่ในพระตำหนักก๊วก้าว ทักทายว่าไม่ได้เห็นเสียนาน โตเป็นสาวแล้ว ฟังเชิงแซ่จนนกยุงได้แต่ยี้มไปยี้มมา ตอบไม่ทัน

เมื่อดูบรรยากาศในวังหลวง ตลอดจนฟังคนโน้นคนนี้คุยกัน ก็รู้ว่าข่าวคราวจากภายนอกมิได้เข้ามาแผ้วพานความสนใจของสาวใหญ่สาวน้อยเหล่านี้จนทีเดียว

ส่วนขุนหลวงนั้น ก็ดูเหมือนจะทรงโปรดละครในวังเสียมากกว่าเรื่องอะไรทั้งหมด

“กลับมาหาอีกครั้งได้ไหม สักวันจันทร์หน้า”

“เจ้าค่ะ คุณอา”

หม่อมแสดกำชับหลานสาว ตั้งใจจะให้นกยุงเป็นตัวแทนเตรียมของไปทำบุญถวายอุทิศให้แด่ดวงพระวิญญาณเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร์ ณ วัดไชยวัฒนาราม แทนตัวเธอผู้ไม่อาจออกจากพระบรมมหาราชวังไปไหนได้

นกยุงรับคำ นึกสนุกที่วันนี้มาทั้งที่ไม่เสียเที่ยว แถมยังจะให้มาอีกในไม่กี่วันข้างหน้า ดีน้อยไปเสียเมื่อไร

หล่อนออกจากเขตพระราชฐานชั้นในเมื่อบ่ายคล้อย ผ่านเขตพระราชฐานชั้นนอกมาถึงประตูหน้า นัดกับพี่ชายคนที่สี่ให้มารับ จะได้กลับบ้านด้วยกัน เพราะหญิงสาวมีตระกูลอย่างหล่อนนั้น ไม่อาจจะไปไหนมาไหนได้โดยลำพัง ปราศจากผู้ใหญ่ควบคุม

นอกประตูวังนั้นจะว่าไปก็คล้ายตลาดนัด มีผู้คนพ่อค้าแม่ค้ามาชุมนุมกัน ตั้งแต่เช้าไปจนกระทั่งเย็น ข้าวของสารพัดชนิดวางขาย ทั้งผ้าผืน ของกิน ของใช้ พวกในวังอย่างคุณอาออกมาไม่ได้ก็จริง แต่ก็สั่งสาวใช้ออกมาจับจ่ายซื้อของได้แทนตัว ปะปนกับพวกฝ่ายหน้าซึ่งเดินเข้าเดินออกไปไม่ขาดระยะ นกยุงจึงหลบไปเสียด้านหนึ่งใกล้บ้านประตูทวาร ไม่อยากจะทำให้พวกผู้ชาย

ส่งสายตาโลมเลีย

แต่สายตาคมเป็นพิเศษคู่หนึ่งก็แลมาพบพานสาวน้อยหน้าใสเข้าจนได้
 นกยูงไม่รู้ตัวที่เร็วกว่าตกเป็นเป้าสายตาทะลึงตะลานของผู้ชายคนหนึ่ง
 ซึ่งเดินทำท่าจะเข้าประตูวัง แต่เผอิญต้องชะงักเพราะสวนทางกับคนเดินออก
 ตอนนั้นเองสายตาเขาก็เลื้อยไปพบนางสาวน้อยนั่งอยู่ใต้ต้นสารภีใหญ่ข้างทวารวัง
 มีบ่าวไพร่หญิงนั่งรายล้อมอยู่หลายคน

เมื่อเห็นหน้าหล่อนเข้า ดูเหมือนว่าเขาไม่อาจถอนสายตาไปจากดวงหน้านั้น
 ได้แม้แต่เพียงอึดใจเดียว

วันนั้นนกยูงแต่งตัวสวยตามระดับฐานะของหล่อน คือห่มสไบสีกลีบบัวโรย
 ชั้นนอก เขียวอ่อนชั้นใน ผ้านุ่งจีบชายพกอย่างงดงามตามแบบหญิงมีสกุล
 ในอยุธยา เป็นผ้าเปลือกแสงโมสีเขียวเหลืองม่วงอ่อนคล้ายปีกแมลงทับ สีชมพู
 ห่มของสไบแพรนั้นเห็นได้ชัดว่าเป็นผ้าฝรั่งเข้ามากับเรือสำเภา ไม่ใช่ผ้าย้อมเอง
 ในบ้าน ขับผิวใสละเอียดยของหล่อนเป็นสีชมพูเรื่อบาดนัยน์ตาคมนอง

แล้วยังดวงหน้านั้นอีก แม้วางเฉยไม่ทันรู้ตัวว่ามีคนมอง ก็ยังงามแจ่มใส
 ด้วยวัยและด้วยความรื่นรมย์ตามนิสัย ความงามของนกยูงถอดเค้ามาจาก
 หม่อมแสนตรงดวงหน้ารูปไข่เต็มอ้ม นัยน์ตาดำระยับรับกับคิ้วหนาเรียบยาวสุด
 หางตา แลดูเข้มคมโดยไม่ต้องทาด้วยน้ำอัญชันอย่างนางงามอื่นๆ จมูกโด่ง
 อย่างที่คนสมัยนั้นเรียกกันลือๆว่า ‘จมูกเป็นตะขอ’ ดวงมผิดแผกไปจากหญิง
 ทั่วไปจนเห็นได้ชัด

ชายหนุ่มผู้นั้นประหลาดใจอย่างยิ่ง

สาวน้อยงามบาดตาอย่างนี้ เหตุใดจึงออกมานั่งปะปนอยู่กับคนนอกวังได้
 ดูรูปโฉมแล้วน่าจะเป็นระดับเจ้าจอมหม่อมห้ามใกล้ชิดพระยุคลบาท ซึ่งสรรหา
 แต่หญิงงามระดับยอดเยี่ยมทั้งนั้น แต่จะว่าหล่อนเป็นหญิงชาวบ้านก็ไม่ใช่โดย
 เด็ดขาด เสื้อผ้าและเครื่องประดับบอกให้รู้ว่า ถ้าไม่ใช่ลูกขุนนางใหญ่โตก็ต้อง
 เป็นลูกเศรษฐีใหญ่ แต่ขุนนางคนไหนเล่ามีลูกสาวงามขนาดนี้แล้วยังรอดสายตา
 วังหลวงหรือวังเจ้านายอื่นๆอยู่ได้ ไม่ถูกคัดเลือกเข้าไปเป็นนางราชภัฏกษัตริย์
 คือนางอยู่ในข่ายหวงห้ามสำหรับคนเดินดินทั่วไป เป็นสิทธิ์ของเจ้าแผ่นดิน

องค์เดียวเท่านั้นที่จะโปรดเกล้าฯให้เป็นเจ้าจอมหม่อมตำมเมื่อถึงเวลาอันควร

นกยูงมองทางโน้นทางนี้อยู่จนเบื่อ ก็ขยับตัวลุกขึ้นจากแผ่นหินได้ต้นไม้จึงเหลือบเห็นสายตาที่เฝ้ามองอยู่ไม่วางตาเข้าพอดี

สบตากันครั้งแรก...ประกายกล้ำจากสายตาฝ่ายนั้นทำเอาหล่นใจหวีวราวกับมองสายฟ้าสว่างบาดตาบนท้องฟ้าอันมืดมิด แต่จะถอนสายตาสีัยทันทีก็ยังไม่ทัน

ผู้ชายคนนั้นเป็นชายหนุ่มรูปงาม พี่ชายทั้งห้าของนกยูงได้ชื่อว่าเป็นชายหน้าตาดีมีสง่าทุกคนก็จริง แต่ก็ยังไม่อาจเทียบชายผู้นี้ได้

แวบแรกนกยูงอดนึกถึงระเด่นมนตรี ตัวเอกในพระนิพนธ์‘อิเหนา’ที่ชาววังพากันคลั่งไคล้กันทั่วทุกนางเสียมิได้ เพิ่งเห็นนี้แหละว่าผู้ชายที่งามดังเทวัญอภินิหาร น่าจะเป็นอย่างนี้เอง

ซ้ำเขายังจ้องมองหล่นไม่วางตาด้วยสายตาประหลาด มีทั้งความถูกตาถูกใจระคนพิศวงสงสัย เหมือนจะถามว่าหล่นเป็นใครกันแน่

นางฟ้าหรือว่าคนเดินดินธรรมดา

นกยูงสบตาแล้ววัดสายตาไปเสียทางอื่น ด้วยกริยาอย่างเดียวกับที่เคยเห็นหม่อมแสนเคยทำ แล้วเดินหนีไปเสียอีกทาง สั่งสาวใช้ว่า

“เจ้าไปดูว่าคุณพร้อมเธอมาหรือยัง แล้วรีบมาบอกข้าไว้ๆ อยู่ตรงนี้ร้อนเต็มที”

ความจริงแล้ว ที่ว่าร้อนนั้นร้อนจากสายตาชายหนุ่มมากกว่าเป็นความร้อนจากอากาศ ขณะนั้นดวงตะวันคล้อยต่ำลงแล้ว ความระอุอ้าวยามเที่ยงถูกแทนด้วยลมเฉื่อยจากทิศใต้ ยืนอยู่ไต่ริมไม้ยังไม่เย็นสบาย

แต่มีนัยน์ตาคมของชายหนุ่ม...ดูจากเสื้อและผ้าปูมที่นุ่งอยู่ก็รู้ว่า เป็นขุนนางซ้ำมีปาวหมุ่มๆ ถือหีบหมากตามมาอีกเป็นพรวน...ทำให้นกยูงไม่เป็นสุขเอาเสียเลย

ชายหนุ่มนึกอะไรขึ้นมาได้ ก็กวักมือเรียกนายหนุ่มคนสนิทที่ถือหีบหมากเข้ามาใกล้ กระซิบว่า

“เจ้าหาทางไปไต่ถามนางปาวผู้หญิงคนที่ไปยืนชะเง้ออยู่หน้าประตูวังนั้น

ให้ได้ว่าเป็นบ่าวบ้านไหน ข้าอยากจะรู้ว่านายสาวของมันเป็นใครกันแน่”

ทนายหนุ่มท่าทางคล่องแคล่วมียิ้มอย่างรู้ใจนาย เพราะคำสั่งเช่นนี้ไม่ใช่
ว่ามีเป็นครั้งแรก จะนับกันจริงก็หลายสิบครั้งแล้วละมัง

“ขอรับ คุณพระนาย”

ว่าแล้วเจ้าตัวก็ส่งหีบหมากให้เพื่อนคนรองลงไป ขยับผ้าเตียนเอาไว้รัดกุม
แล้วสาวเท้าไปหาสาวใช้ของนกยูงซึ่งยืนชะเง้อชะแง้มองหานายผู้ชาย ว่าเมื่อไร
จะมารับน้องสาวลงเรือกลับบ้านไปเสียที

พอเข้าใกล้ ก็แก้งทำเป็นสงสัยทักว่า

“อ้าว นี่กว่าใครกัน แม่น้องสาวนี่เอง จำคนบ้านเดียวกันไม่ได้หรือแม่คุณ”

สาวใช้ของนกยูงเหลียวมาเห็นชายหนุ่มแปลกหน้าเข้ามาทักอย่างยิ้มแย้ม
แจ่มใสก็สันทัดหัวตัวเองจำหน้าไม่ได้ หรือว่าชายคนนั้นทักคนผิดกันแน่ ได้แต่
อึกอักอยู่ไม่กล้าตอบ

อีกฝ่ายเลยรีบรุกว่า

“ฉันเคยเห็นแม่ตั้งแต่แม่ยังเล็ก อายุสักสิบขวบยังไม่ได้โกนจุก ฉันนะ
พ่อเอาตัวมาอยู่บ้านเจ้าคุณศรีเสาวราช บ้านใกล้วัดพระศรีมหาธาตุอยู่อย่างไรละ
ได้ข่าวว่าพ่อหล่อนก็เอาหล่อนไปรับใช้บ้านเจ้าพระยานาหมื่นเหมือนกันไม่ใช่หรือ
ฉันลืมไปแล้วว่าบ้านใคร”

ฝ่ายชายพูดคล่องไม่มีติดขัด วางท่าแบบเนียนเหมือนกับเป็นคนบ้าน
เดียวกันทักทายกันด้วยไมตรี ไม่มีท่าเจ้าชู้ลวนลาม สาวใช้ของนกยูงก็เลย
เชื่อสนิทว่าเป็นคนบ้านเดียวกับหล่อน ตอบโดยชื่อว่า

“ฉันจำหน้าพี่ไม่ได้จริงๆ คงไม่ได้เห็นกันมาหลายปี พ่อฉันเขาเอาฉัน
มาขายฝากไว้บ้านพระยาเทพสงคราม ใกล้วัดไชยวัฒนาราม”

อีกฝ่ายดีใจแทบจะซ่อนสีหน้าไม่มิดที่หลอกได้ง่ายๆ ไม่ต้องเหนื่อยแรง
รีบชวนคุยต่อไปว่า

“อ้อ จริงซี พี่นึกได้เดี๋ยวนี้ แล้ววันนี้แม่คุณมาทำไมในวังล่ะ”

“ฉันตามแม่นายเข้าไปในวัง เธอไปหาคุณอาของเธอ นี่ก็จะกลับบ้านแล้ว
ละจ๊ะ”

“แม่นายคนไหนล่ะ” ฝ่ายชายทำหน้าที่ไม่รู้เรื่อง

“ก็แม่นายธิดาท่านเจ้าคุณ คุณนกยูง มีอยู่คนเดียว เดี่ยวคุณพร้อมพี่ชาย จะมารับยังไม่เห็นมา”

ได้ความครบถ้วนสนใจแล้ว ฝ่ายชายก็เลยชี้ให้อีกฝ่ายตายใจมองไปอีกทาง

“สงสัยจะมาทางโน้นละมัง ลองดูให้ดีๆเถอะ ฉันเห็นจะต้องลาละนะ จะไปรับใช้คุณพระนาย...นายฉันท่านเป็นหลานชายเจ้าคุณศรีเสาวราช ชื่อคุณพระนายไวยวงศา เป็นหัวหมื่นมหาดเล็ก...แม่อู้อักโหม”

สาวใช้ปฏิเสธเพราะตามอุปายไม่ทัน เจ้าทนายหนุ่มบอกชื่อและบ้านเจ้านายเสียละเอียดลออ ก็เพราะเห็นว่านายสาวอาจจะมองเห็นบ้าง เพื่อชักใช้ไล่เลี้ยงขึ้นมาทีหลัง แม่สาวรับใช้หน้าโง่คนนี้จะได้ออกให้ฟังว่านายหนุ่มรูปงามคนนั้นคือใคร ปู่ทางจะสนิทชิดเชื้อกันไปภายหน้าได้ง่ายขึ้น

เมื่อรีบกลับมารายงานเรื่องราวกับนาย คุณพระนายก็ยิ้มพรายออกมาอย่างมองเห็นช่องทาง

“นึกว่าใคร น้องสาวพ่อพร้อมหุ้มแพรวังหลวงนี่เอง ลูกสาวพระยา-เทพสงคราม...มิน่าเล่า พ่อถึงเอาตัวออกจากวังมาได้ ไม่ต้องส่งเข้าไปอยู่ข้างใน”

คนเขารู้กันทั้งเมืองว่านกรบฝีมือเยี่ยมอย่างพระยาเทพสงครามนั้น แม้ขุนหลวงเจ้าอยู่หัวไม่ทรงโปรดปราน แต่ก็หลงพระราชอาญาอย่างใดได้ไม่เพียงแต่หาทางไล่ออกไปตั้งบ้านเรือนอยู่ไกลๆนอกกำแพงเมือง ไม่ให้อยู่ชิดขุนนางอื่นด้วยเกรงว่าจะชองสมผู้คนขึ้นมาเป็นที่เดือดร้อน ลูกสาวคนเดียวแม้สวยงามสักแค่ไหนก็อาจไม่เป็นที่โปรดปรานพอจะยกย่องขึ้นเป็นเจ้าจอมเนื่องจากจะเป็นหอกข้างแคร่ขึ้นมาได้ในภายหลัง

ตัวคุณพระนายเองไม่ได้มีส่วนเดือดร้อนอย่างใดทั้งสิ้นกับเรื่องเหล่านี้ ใครจะระแวงใคร ใครจะต้องระมัดระวังอาญาจากใคร ไม่เกี่ยวกับหัวหมื่นมหาดเล็กชื่อหอมหวานทวนลมในกรุงศรีอยุธยาว่าเป็นชายงามยอดเยี่ยมอันดับหนึ่งของเมือง ถึงอย่างไรหน้าที่ราชการของคุณพระนายไวยวงศาก็ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยทุกประการ อาศัยบารมีท่านบิดาผู้เป็นถึงอดีตสมุหนายกเมื่อสองแผ่นดินก่อน แม้ว่าล่องลับไปแล้วก็ยังมีผู้คนนับถือยกย่องอยู่มาก แล้วก็ยังมีบารมี

พระยาศรีเสาวราชผู้เป็นอาคอยคุ้มครองอยู่อีก คุณพระนายเดินเข้าบ้านไหนไปหาลูกสาวใคร ก็ไม่มีใครหาจริง

จริงๆ แล้วคุณพระนายก็เดินขึ้นบันไดบ้านที่มีลูกสาวมาหลายบ้านแล้ว ตั้งแต่ก่อนอายุครบปีบวชด้วยซ้ำไป ได้ตัวลูกสาวเศรษฐี ลูกสาวชาวบ้าน ตลอดจนลูกสาวขุนนางใหญ่ น้อยมาประดับเรือน มากมายเกินกว่าจำนวนไม้ดัดที่สะสมเอาไว้รอบนอกชานเสียอีก

แต่เมื่อได้สบตาแม่ نگุญตัวนี้เพียงครั้งเดียว คุณพระนายก็บอกตัวเองได้ทันทีว่า...ตำแหน่งเมียเอกที่ยังว่างอยู่ เห็นจะไม่ยกให้ใครอีกเลยนอกจากสาวน้อยบุตรีขุนนางทหารใหญ่ ซึ่งได้ชื่อว่าไม่เกรงกลัวใครเลยในกรุงศรีอยุธยา เว้นไว้แต่เจ้าฟ้าอุทุมพรขุนหลวงวัดประดู่ทรงธรรมเพียงพระองค์เดียว

نگุญไม่ได้ปริปากพูดอะไรกับใครสักคนเมื่อพี่ชายมาถึง คุณพร้อมถามน้องสาวอย่างห่วงใยว่า

“รอพี่นานไหมน้อง เสียเวลาไปหน่อย มัวแต่ติดธุระอยู่”

น้องสาวได้แต่ยิ้มอย่างสงบเสถียร ไม่ต้องขำเลียงมองก็รู้ว่าชายหนุ่มผู้นั้นยังคงมองเมียอยู่ไม่ห่างนัก เพียงแต่หลบเข้าไปบังหลังพุ่มไม้เมื่อเห็นพี่ชายของ نگุญเดินตรงมาหาน้องสาว

“กลับบ้านกันเถอะ เย็นแล้ว” พี่ชายบอก

หล่อนเดินตามพี่ชายไปลงที่ท่าหน้า เรือรออยู่แล้ว พวกฝีพายนั่งสัปหงกอยู่เมื่อเห็นนายจึงค่อยกระป๋กระเปร่าขึ้น

ก่อนก้าวลงเรือ نگุญเหลียวมามองอีกครั้งด้วยท่าที่เหมือนไม่ตั้งใจ แล้วก็เห็นอย่างที่ว่าคาดว่าจะเป็น

คุณพระนายหนุ่มผู้นั้นตามมาห่างๆ แล้วหยุดยืนมองอยู่เหนือท่าหน้า ท่าทางมิได้เกรงกลัวจนนิดเดียวว่าพี่ชายของ نگุญจะหันไปเห็นเข้า

เรือค่อยๆ เคลื่อนออกจากท่า نگุญหยิบร่มกระดาศในเรือออกกางบังแดดอ่อนแสง ความจริงแล้วแดดนั้นไม่ได้ร้อนเลยจนนิดเดียว

สายตาของเขาดำทงหากมีพลังแรงกล้ากว่าแสงแดดยามเที่ยงเสียอีก